

F E E D B A C K

"ALBĂ CA ZĂPADA"

2021

"Nimic nu este mai prezent decât trecutul".

Hannah Arendt

ANA CLEJA

DINU GRECEANU

MĂTUȘOIU

ION COMĂNESCU

PARTEA I

SCENA 1

(O cameră de serviciu, la ultimul etaj al unui bloc.

În încăpere: un recamier, un balansoar, între ele o măsuță; într-un colț, o draperie în spatele căreia se află o chiuvetă, o oglindă, un dulap de perete pe rafturile căruia sunt aranjate câteva cutii, farfurii, tacâmuri, pahare; tot în spatele draperiei – o masă de bucătărie – care trage draperia într-o parte și descoperă chiuveta și oglinda – pe care sunt împrăștiate câteva cutii de conserve, două sticle de ulei, o cutie cu ouă, pâini, șervețele, hârtie igienică; sub masă: o ladă cu sticle de bere și un reșou; un frigider; un vas mare cu flori. O fereastră tăiată în perete foarte sus, prin care nu se vede decât calcanul blocului vecin, pe care îl vedem și din sală. O ușă, deasupra căreia o sonerie, dă în coridorul blocului.

Comănescu doarme pe studio, în cămașă și cu cravata la gât, învelit cu un cearceaf. În balansoar, în fața recamierului, supraveghindu-l pe cel care doarme, Greceanu.

Aproape în permanență se aude mișcarea liftului. Un minut, două de liniște, timp în care nici unul din cei doi nu schițează vreo mișcare; apoi liftul pornește într-o cursă mai lungă, a ajuns probabil la ultimul etaj, cineva trănțește cu putere ușa. Zgomotul se amplifică brusc în cameră: Comănescu se mișcă în pat, deschide ochii, îl descoperă pe Greceanu în balansoar, închide imediat ochii și încearcă să dea în continuare impresia că doarme.

Replica lui Greceanu vine după o nouă pauză.)

GRECEANU ...E încă devreme... Mai puteți dormi.

(Comănescu rămâne întins, nemișcat. Mai târziu deschide ochii și îl fixează pe cel din fața lui; privește în jur: cu siguranță nu îl cunoaște nici pe Greceanu, și nici camera în care a înnoptat.)

COMĂNESCU ...Cine ești dumneata ?... Unde sânt ?... Cine ești dumneata ? !!

(Replica, la început mecanică, se ridică brusc în registrul acut, surprinzându-l și pe Comănescu.)

COMĂNESCU Vă rog să mă scuzați... Nu știu ce-i cu mine: îmi plesnește capul...
GRECEANU ...Vă fac o cafea.
COMĂNESCU Nu beau cafea!
GRECEANU O să beți și-o să vă reveniți imediat.

(Comănescu renunță să obiecteze, dar Greceanu rămâne în balansoar, privindu-l în permanență pe cel din fața lui, fapt care nu numai că nu-i scapă lui Comănescu, dar îi provoacă imediat o vizibilă agitație. Vrea să coboare, dar cearceaful la o parte, vede că este fără pantaloni, trage repede cearceaful peste el, se ridică în capul oaselor și rămâne sprijinit de marginea patului. Caută din ochi ceva, crispat, nesigur de el.)

COMĂNESCU ...Pantalonii...
GRECEANU ...Ați făcut-o lată aseară, dom' profesor.

(Replica lui Greceanu îl îngheață pe Comănescu; își revine, se destinde, un zâmbet îi înflorește pe față: își amintește de un lucru care îi face plăcere. Zâmbește și Greceanu, un zâmbet complice, au depășit amândoi starea de încordare din primele clipe.)

GRECEANU Lată, nu glumă...
COMĂNESCU Vrei să spui că... ?
GRECEANU Ați fost într-o formă grozavă !
COMĂNESCU *(Râde mulțumit – un râs neobișnuit, din gât, chițăit)* Da... Mi-am bătut cum s-ar spune puțin joc de ei...
GRECEANU Puțin mai mult...
COMĂNESCU Au vrut să mă pună „la colț“, „să mă tragă de urechi“!
GRECEANU I-ați lăsat pe toți cu gura căscată.

(Se duce în spatele perdelei și face pe reșou două cafele.)

COMĂNESCU Asta meritau. Din prima clipă am înțeles că nu se așteptau să apar. Mă priveau de parcă ar fi văzut un strigoi...
GRECEANU Și mie mi s-au părut puțin cam prea distanți...
COMĂNESCU Imbecilii dracu'!
GRECEANU Foștii dumneavoastră colegi. Ani de zile!
COMĂNESCU Cei mai urâți, cei mai goi ani din viața mea!

(Surprins, Greceanu ia ibricul de pe reşou şi revine din spatele perdelei. Comănescu s-a dezumflat şi el.)

GRECEANU ...Nu cred.. Şi nici dumneavoastră n-o credeţi... Sânt cincisprezece ani de atunci...
COMĂNESCU Pe care au vrut să îi sărbătorească! Ce era nevoie?! A cui, dracu', o fi fost ideea?!... Eşti profesor acolo?... Te-am întrebat...
GRECEANU Nu.
COMĂNESCU Atunci poate nici nu mă cunoşti!... Nicolae Comănescu, profesor de istorie. Sau, mai exact, „ex-profesor de istorie“...
GRECEANU ... Dinu Greceanu.
COMĂNESCU Îmi pare bine de cunoştinţă.

(Greceanu îşi bea cafeaua; Comănescu ia ceaşca şi bea şi el.)

GRECEANU O ţigară?
COMĂNESCU Nu fumez.
GRECEANU „Carpaţi“ fără filtru era ţigara dumneavoastră.
COMĂNESCU M-am lăsat de câţiva ani... De unde ştii?!
GRECEANU V-am pregătit câteva pachete.

(Pune câteva pachete în faţa lui Comănescu, lângă ceaşca cu cafea.)

COMĂNESCU *(Le respinge parcă cu teamă)* N-am ce face cu ele!
GRECEANU Sânt ale dumneavoastră...
COMĂNESCU Vreau să mă îmbrac!
GRECEANU Pantaloul e pe-un umeraş...

(Pauză; Comănescu înţelege că celălalt nu se va ridica să-i aducă pantalonii. Ezită, se dă jos din pat şi, jenat de ținută: cămaşă, cravată şi izmene lungi, se grăbeşte să dispară în spatele perdelei. Se îmbracă.)

GRECEANU ... Aveţi ceva bagaj lăsat pe undeva?
COMĂNESCU Nu... Mă gândeam c-am să mă întorc acasă seară.

(Greceanu trage draperia la o parte; dintr-o cutie de plastic scoate o periută de dinţi; i-o întinde lui Comănescu, odată cu un prosop curat. Comănescu întârzie să le primească.)

Greceanu le lasă pe masă și revine la balansoar. Comănescu trage perdeaua la loc, și se spală la chiuvetă. Dialogul începe după ce-a închis robinetul și, cu prosopul în mâini, încearcă să tragă de timp.)

COMĂNESCU Și?... Aici cum am ajuns?!

GRECEANU ...Nu v-ați simțit prea bine... La plecare...

COMĂNESCU ...Eram beat?

GRECEANU Obișnuți să beți?

COMĂNESCU Mi-ai spus că le-am dat peste cap toată petrecerea! Eram beat?!

GRECEANU *(Scoate din frigider o farfurie cu câteva sanvișuri și le pune pe masă)*
Mâncați.

(Comănescu revine pe recamier. În timp ce s-a spălat, Greceanu a băgat așternutul în lada patului. Comănescu începe să mănânce, apoi observă că Greceanu nu se atinge de farfurie.)

COMĂNESCU *(Cu gura plină)* Nu mănânci?

GRECEANU Am mâncat mai devreme. O bere?

(Aduce lada cu sticlele de bere și două pahare. Desface o sticlă cu o cheie metalică pe care o are legată cu un șnur în jurul gâtului.)

COMĂNESCU *(Râzând, îl trage de șnur aproape, ca să examineze cheia)* Îți poartă noroc ?

GRECEANU *(Cu o fixitate a privirii care îl face pe celălalt să-i dea imediat drumul și să se îndepărteze de el)* ...Da. *(Ridică paharul.)* Pentru întâlnirea noastră! *(Cei doi beau.)*

COMĂNESCU Ești căsătorit?

GRECEANU *(Gest ambiguu)* Dumneavoastră?

COMĂNESCU *(Neagă din cap)* ...

GRECEANU Ați fost?

COMĂNESCU Nu!

GRECEANU Mai spuneți-mi câte ceva despre cei pe care i-ați reîntâlnit aseară...

COMĂNESCU Nu merită!... Și, oricum, trebuie să plec...

GRECEANU Nu vă grăbiți.

COMĂNESCU Spui că nu ești profesor la ei?

GRECEANU ...Știți bine că nu.

COMĂNESCU Atunci eu cum am ajuns la dumneata?!... Nu-mi amintesc nimic... Aș vrea totuși să știu ce s-a întâmplat acolo!

GRECEANU Nu mai are importanță. Vorbiți-mi despre dumneavoastră.
 COMĂNESCU Nu!

GRECEANU ...Trebuie.
 COMĂNESCU *(Încearcă să reziste, apoi cedează)* ... Acum două luni am primit o invitație; pe urmă mi-au mai venit două, ultima săptămâna trecută. Îmi reaminteau data serbării și mă rugau să nu lipsesc. Le-am adus cu mine... Aseară, când m-au văzut... Vreau să plec!

GRECEANU Mai mult decât întâlnirea cu colegii, mă interesează revederea cu foștii
 COMĂNESCU dumneavoastră elevi...

COMĂNESCU Nici nu i-am văzut! N-am recunoscut decât câțiva dintre ei !... Am venit la întâlnirea asta să verific adevărul unor lucruri în care am crezut! N-am găsit pe nimeni să mă asculte!... N-am găsit un om cu care să stau de vorbă... Nu mai înțeleg nimic din tot ce se întâmplă...

GRECEANU ...Mai departe.
 COMĂNESCU Dumneata îmi ceri să vorbesc! Îmi atragi atenția la ce te interesează și ce nu! Pui întrebări și vrei să-ți răspund !

GRECEANU *(Calm; îl întrerupe)* Eu v-am trimis invitațiile.
 COMĂNESCU ...Știu.

GRECEANU De când ?
 COMĂNESCU ...Când m-am trezit în camera dumatăle... Când ți-am văzut ochii... *(Revelație)* Mă așteptai?!

GRECEANU *(Aprobă încet din cap)*...
 COMĂNESCU De ce?... De ce?!... Aș fi putut să nu vin, știam că n-o să mă regrete nimeni: n-am fost ceea ce se cheamă un „profesor iubit“. *(Râde.)* M-am hotărât în ultima clipă: am dat cu banul!

GRECEANU Și ați venit.
 COMĂNESCU Da! Pentru știam că trebuie în sfârșit să se întâmple ceva... Am bătut drumul de pomană... Vă mulțumesc pentru găzduire, pentru pâine, pentru îngăduință...

(În picioare, îi întinde mâna lui Greceanu, care rămâne în balansoar, cu brațele încrucișate pe piept, fără să schițeze un gest, fără sa-l scape pe Comănescu din ochi.)

GRECEANU ...Avem multe să ne spunem, dom' profesor...
 COMĂNESCU Noi doi?!

GRECEANU Pentru început, nu vă cer însă decât un singur lucru: să revedeți cu glas tare, în fața mea, tot ce-ați făcut de când ați revenit ieri dimineață în oraș.

COMĂNESCU Nu vreau!... Ce e și prostia asta?!

GRECEANU ...Orașul ăsta a însemnat viața dumneavoastră. Aici v-ați născut, ați copilărit, ați învățat, aici ați crezut c-ați ajuns la un sens. Pe urmă a trebuit să plecați. Acum știți că nimic nu mai poate fi luat de la capăt, și totuși v-ați reîntors. Vreau să știu ce-ați făcut și ce-ați simțit din momentul în care ați revenit în oraș.

COMĂNESCU *(Ar vrea să râdă)* Ești nebun... Dumneata cu siguranță...

GRECEANU Este foarte important pentru mine și vă rog să nu mă refuzați.

(Se aud bătăi în peretele camerei vecine.)

COMĂNESCU Ba te refuz! Categorie refuz!

GRECEANU N-o veți face.

(Tonul lui Greceanu stabilește definitiv relația dintre cei doi. Se aud din nou bătăi în perete.)

GRECEANU *(Ridică tonul către cel de alături)* Spune !

(De dincolo se aud două fluierături scurte.)

GRECEANU Am treabă; mai târziu !

VOCE MĂTUȘOIU *(Strangulată, subțire)* Noutăți !

GRECEANU *(Revine la Comănescu, care a asistat uimit la dialog)* Vă vine greu să vorbiți despre dumneavoastră?...

COMĂNESCU Nu, domnule... Cum ai spus?...

GRECEANU Greceanu. Dinu Greceanu.

COMĂNESCU N-am nimic de ascuns! De care să-mi fie rușine! Dacă vrei să supraviețuiești, nu ai decât o cale: uiți tot! Tot ce-a fost viața ta până- într-un punct și-o iei în clipa următoare de la capăt! Înțelegi ce spun, băiete?! Eu am reușit chestia asta și acum sânt mai presus de orice amintire „incomodă“!

GRECEANU ...Și dacă nu poți să uiți ?

COMĂNESCU Orice se poate uita!

GRECEANU ...Sigur?

COMĂNESCU Da!

GRECEANU Mințiți, domnule profesor.
COMĂNESCU ...Trebuia să fiu la școală la prânz: eu am venit dimineața, cu primul tren. Ca să mă verific am avut la dispoziție aproape patru ore! De la gară m-am dus direct acasă. Apoi pe strada unde au locuit niște rude la care am stat un timp. Am revenit în cartier și m-am dus la școala unde am învățat. Am fost la facultate și încă în câteva locuri pe care le aveam de la început stabilite în minte. Nu am intrat nicăieri. Nu am intrat în casa în care am copilărit! N-am încercat să aflu cine locuiește acolo, se poate foarte bine să mai fi rămas cineva dintre ai mei! Am avut în permanență sentimentul că trec prin fața unor clădiri străine, în care nu mai călcasem vreodată!

GRECEANU Nici o amintire, nici o emoție!...
COMĂNESCU Albul – sublimul alb! Cât cuprinzi cu ochii, câmpul pierdut sub un strat gros, gros de uitare!

GRECEANU ...Ce-ați mai căutat la școală?
COMĂNESCU ...Ești un om inteligent... A fost singura greșeală ce mi-o reproșez... M-am trezit în mijlocul unor oameni: foștii mei elevi! în care-am crezut odată. I-am cunoscut la o vârstă la care vedeam în ei o mare promisiune! Am încercat să mă apropiu de ei, să le dau ce era mai bun în mine! Speram ca ei să instaureze lumea de care eu n-am avut parte!... Sunt la fel de goi, de urâți... la fel de răi ca și cei pe care speram să-i schimb! „Noi am fost gheparzi, lei – cei ce ne vor urma vor fi hiene și șacali“... Nu mă urmărești?!

GRECEANU Nu.
COMĂNESCU Credeam că te interesează, m-ai rugat doar...
GRECEANU Spre final: partea aia frumoasă cu instaurarea unei alte lumi, cu citatul din „Ghepardul“ – nici până azi n-am citit cartea – la un moment dat aș fi putut să continui și singur...

COMĂNESCU Nu înțeleg!
GRECEANU Dinu Greceanu: fostul dumneavoastră elev!
COMĂNESCU Ați fost atâtia... Nu-mi amintesc de dumneata!
GRECEANU Nu cred! Primul an de catedră, eu eram întra 9-a.
COMĂNESCU Promoția sărbătorită! Nu te-am văzut printre foștii colegi...
GRECEANU N-am stat acolo tot timpul.
COMĂNESCU De ce?!
GRECEANU Nu mă interesa... Eu venisem după dumneavoastră.
COMĂNESCU De ce?!
GRECEANU Ca să vă aduc aici.
COMĂNESCU (*Șoptit, parcă cu frică*) ...Ce vrei de la mine?

GRECEANU ...Ați venit la școală la mijlocul trimestrului doi. Din prima oră ați întrecut orice așteptări: ați intrat în clasă, v-ați dus direct la catedră, nu vă însoțea nici unul dintre directori, ar fi fost poate normal să vă prezinte... Vă plictisesc?

COMĂNESCU Nu, nu: e foarte interesant ce spui...

GRECEANU Sânt lucruri pe care le știți la fel de bine ca și mine: în celelalte clase ați procedat la fel. Și-n anii următori, prima oră se consuma precis după același tipic...

COMĂNESCU Nu-mi amintesc nimic !

GRECEANU Atunci să continui?!

COMĂNESCU Mă rog... mie nu-mi spune nimic

GRECEANU Cu cât mai multe amănunte?

COMĂNESCU Cum îți face plăcere.

GRECEANU Dumneavoastră ați uitat tot ? !

COMĂNESCU *(Rânjet)* Am o memorie infectă, te-am avertizat.

GRECEANU Și eu sânt un caraghios care îndrugă verzi și uscate ca să-l distrez pe dom' profesor până-i pleacă trenul, nu?! Chiar vreți să vă cred c-ați trecut cu buretele peste tot ce s-a întâmplat?!!

COMĂNESCU Crezi ce vrei, te privește!

GRECEANU *(Reușește să se stăpânească)* Ați intrat în clasă. V-ați dus direct la catedră...

COMĂNESCU Te repeți!

GRECEANU Ați luat loc. Ați deschis catalogul. Abia după asta ne-ați spus și nouă să ne așezăm. „Numele meu este Ion Comănescu, dirigintele și profesorul vostru de istorie. Am la voi o singură pretenție: să fiți serioși. Nu sânt atât de absurd să nu știu din prima oră că n-o să aveți toți media zece. Nu vă cer asta. Pentru mine cel mai important lucru e să știu că am o clasă de oameni serioși“... Țsta v-a fost „mesajul de salut“! Dumneavoastră aveți douășdoi, noi șaișpe ani !

COMĂNESCU Mă simțeam de-o sută când eram încă de vârsta voastră !

GRECEANU Și, într-adevăr, „seriozitatea“ a fost lucrul la care ați ținut cel mai mult. Eu am fost singurul căruia i-ați dat ocazia să se convingă că nu glumiți. Întâi, un ultimatum: „Nu ești obraznic, dar am în permanență senzația că-ți bați joc de tot ce te înconjoară. Nu-mi place și-n clasa mea nu poți rămâne dacă nu te schimbi“... Și eu chiar aș fi vrut s-o fac. Trebuia însă să râd: era singura mea scăpare! M-ați lăsat corijent și, în toamnă, repetent. Învățasem suficient ca să-mi dați examenul, lucru pe care l-ați și recunoscut. Înainte de-a ne despărți, mi-ați spus: „Există-n viață câteva lucruri de care n-ai voie să-ți bați

joc. Nu vreau și nu trebuie să ți le spun eu: fiecare ajunge la ele pe-un drum al lui. Fapt este că mai presus de toate există un adevăr, lucrurile de care-ți vorbesc, pe care nu-ți este permis să-l calci în picioare. Te-am urmărit un an de zile: mă îndoiesc c-ai să ajungi vreodată un om util societății noastre! Țasta e motivul pentru care te las repetent!“... Sper să nu-mi cereți să fi reprodus cuvânt cu cuvânt ce mi-ați spus atunci. Chiar dacă n-ar fi exclus s-o fi făcut ! Am repetat vorbele dumneavoastră de prea multe ori, ca să-mi mai fi putut ieși din minte...

COMĂNESCU *(Zâmbește, încearcă să se stăpânească; izbucnește în râs)* Înțeleg! Încep să-nțeleg... Nemaipomenit! Domnule... Cum ai spus că te cheamă ?

GRECEANU ...

COMĂNESCU ...Da. Băiete dragă, ai întârziat! Ți-ai amintit de mine mult prea târziu! Sigur, invitația trimisă „domnului profesor Comănescu“ mi-a fost dată mie, dar... Dincolo de identitatea de persoană fizică, nu mai există nimic... *(Hohotele de râs se pierd pe parcurs, în final tonul devine scâncit, aproape plângăreț.)* ...Eu am abandonat. M-am retras dintr-o viață care se desfășoară după alte reguli... Complet altele! Nu mai am dreptul să accept confruntarea pe care ți-o dorești...

GRECEANU *(A ascultat imperturbabil)* Până aici poate nimic neobișnuit. În anul următor ne-am întâlnit însă din nou: pentru dumneavoastră devenisem un „dușman de clasă“. Acum o să aflați ce-a însemnat viața mea din ziua în care neștiind nimic despre mine, dar absolut nimic! m-ați judecat și mi-ați aplicat pecetea „periculos“. Am să vă spun tot. N-am să exagerez și n-am să omit nimic. Va trebui când ne despărțim să știți ce mi-au adus anii care s-au scurs de la ultima noastră întâlnire. Patru ani pușcărie și doi ani domiciliu obligatoriu. Îmi datorați șase zile: o zi pentru un an! Nimic nu vă poate sustrage hotărârii mele. Nu vă dau nici măcar dreptul s-o comentați. Veți rămâne aici șase zile și la sfârșit, singurul lucru pe care-l mai aveți de făcut... Când veți fi liber va trebui să-ncercați... neapărat va trebui să mergeți mai departe.

COMĂNESCU *(Sare în picioare)* Ajutor! Ajutor! *(Greceanu rămâne nemișcat; în clipa următoare în cameră dă buzna Mătușoiu. Rămâne în pragul ușii.)*

MĂTUȘOIU Tu ai strigat?!

GRECEANU *(Lui Comănescu, fără să-i răspundă lui Mătușoiu)* Nu așa, dom' profesor, nu așa. Lăsați-mă pe mine! *(Sare în picioare pe pat și,*

aplecat pe fereastră, începe să strige...) „Ajutor, ajutor“. Spre Comănescu) Veniți lângă mine!

(Complet năucit, Comănescu se urcă pe pat, Greceanu îl trage lângă el și, înghesuindu-se amândoi în cadrul strâmt al geamului, începe să strige din nou „Ajutor“: o dată, de două ori, de trei ori. Până nu mai poate: îl îneacă râsul.)

GRECEANU Continuați, continuați dumneavoastră... Continuați, când vă spun!

(Comănescu îngână de câteva ori „Ajutor“. Greceanu vine lângă Mătușoiu care începe și el să râdă; amândoi sunt teribil de bine dispuși.)

MĂTUȘOIU *(Arătând-l pe Comănescu)* Îi place... Îi place !

(Comănescu, în picioare pe pat, sprijinit de perete, privește cu groază spre cei doi. Se dezmeticește încet, se dă jos de pe pat.

(Î N T U N E R I C .)

SCENA 2

(Imediat în continuare. În cameră: Mătușoiu și Comănescu.)

COMĂNESCU ...Nu m-a auzit nimeni!... E-o casă părăsită?!
MĂTUȘOIU *(Semn spre fereastră)* Acolo-i un fel de puț: peretele blocului d-alături
ș-o ferestruică d-aerisire la cămărilor ălor' de jos. Cin' să v-audă?! Și
chiar dac-ar auzi?! Urlă unu' la mansardă: nu-i interesează, nu calcă
p-aici, altă lume...

(Mătușoiu vorbește greu, cu vocea strangulată, abia perceptibilă. Face pauze mari, nu se grăbește, nu observă agitația și apoi uimirea cu care Comănescu îl ascultă.)

COMĂNESCU Și dumneavoastră?!
MĂTUȘOIU Mătușoiu. Stau alături. L-am auzit pe Dinu țipând ș-am trecut și eu
p-aci, să văd ce mai e.
COMĂNESCU *(Acum realizează absența lui Greceanu)* Unde e?!
MĂTUȘOIU S-a dus pîn'...
COMĂNESCU Până unde?
MĂTUȘOIU Zicea că lipsește puțin și să beau o bere pîn' se-ntoarce...
COMĂNESCU A plecat?!
MĂTUȘOIU Nu știu. Poate a coborât după Ana... sau poate s-a dus doar să se
pișe.
COMĂNESCU Sunteți de-al casei: vreți să mă conduceți?
MĂTUȘOIU Nu... De ce să plecați?
COMĂNESCU Trebuia s-o fi făcut de mult!
MĂTUȘOIU Și el ce-o să zică că nu vă mai găsește?
COMĂNESCU N-are ce să regrete... nu pierde nimic!
MĂTUȘOIU Atunci, noroc bun.
COMĂNESCU Trebuie să veniți cu mine! E un drum încurcat, n-am să mă descurc.
Vă rog!
MĂTUȘOIU Cum vreți: îmbrăcați-vă.

(Mătușoiu deschide o sticlă de bere și o dă pe gât. Comănescu își pune cravata, haina, se încălță.)

COMĂNESCU Sunteți un om de treabă, nici nu vă închipuiți ce serviciu îmi faceți. Și am să vă răsplătesc. Am să gădesc eu un fel să vă mulțumesc... Voia să mă judece, să fie judecătorul meu. Cu ce drept?... Cu ce drept?!

MĂTUȘOIU *(Acum îl aude)* Ce drept?

COMĂNESCU *(Uitase și el de Mătușoiu)* Ce spui?

MĂTUȘOIU ...Și tu ești d-ăla... „Cu drepturile“... ?

COMĂNESCU N-am spus nimic!... Nu, nimic n-am spus!

(Se aude liftul urcînd.)

MĂTUȘOIU ...Poate-i el...Nu, a oprit la 9.

COMĂNESCU Mergem?

MĂTUȘOIU Ce-ar fi să te duci singur: mi-e cam lene...

COMĂNESCU Nu, nu, neapărat împreună!

MĂTUȘOIU Poate ai noroc să vină Dinu, și te duce el...

COMĂNESCU *(Înlemnit)* Nu vreau să-l mai văd!

MĂTUȘOIU ...Ei, nu cumva te gândeai s-o ștergi?!

COMĂNESCU Ți-am explicat doar...

MĂTUȘOIU Mare șmecher ești! O să fie frumos! Da, o să fie al dracu' de frumos: „Evadarea de la mansardă“... *(Râde mulțumit.)*

COMĂNESCU Spuneai că s-a dus după cineva!

MĂTUȘOIU N-am spus nimic! Poate chiar s-a dus... Sau poate-i aici, în fața ușii... Cu el cine poate ști...

COMĂNESCU Credeam că vrei să m-ajuti. Înțelege că trebuie să plec!

MĂTUȘOIU Ș-atunci de ce dracu' nu pleci?! Cum vrei să te ajut?! ...*(Greceanu intră în cameră, neobservat de cei doi.)* Eu?! Pe mine te-ai găsit să te ajut?! Nu vezi în ce hal sunt?! „Trebuie să plec, trebuie să plec“ asta-i tot ce spui. Da' eu, eu nu te interesez deloc?! Nu poți s-ai o vorbă și pentru mine, că m-auzi cum vorbesc?! Sunt bolnav, dom'le, sunt grav bolnav!

COMĂNESCU ...Am înțeles.

MĂTUȘOIU Cancer!

COMĂNESCU ...Știu.

MĂTUȘOIU Știi pe dracu'!... Un polip! Un polip pe coarda vocală am avut. Vin-o încoa'... Hai, vin-o, dacă-ți spun !

(Comănescu îl descoperă pe Greceanu și nu mai este atent decât la el.)

MĂTUȘOIU Ei, n-auzi ? ! Cu tine vorbesc ! *(Lui Greceanu.)* Îi explic și lui ce-am pățit...

GRECEANU Foarte bine, bătrâne, foarte bine: îl interesează grozav!

MĂTUȘOIU Așa mi-am zis și eu. *(Lui Comănescu.)* Hai, vin-o!

(Comănescu se apropie de balansoarul în care Mătușoiu se lasă pe spate. Îl apucă pe Comănescu de braț și îl trage mult asupra lui: cu gura deschisă, cu degetul indicând un punct în fundul gâtului, încearcă să-i arate locul unde a avut polipul.)

MĂTUȘOIU *(Pe spate cu gura deschisă)* Aaaa... Aaaa... Vezi?

COMĂNESCU ...Nu.

MĂTUȘOIU Aaaa... În fund... Pe dreapta... Dă-te mai într-o parte că stai în lumină... Acu vezi?

COMĂNESCU ...Nu văd nimic. Lasă-mă!

MĂTUȘOIU Nimeni nu vede nimic! Casc gura-n ochii tuturor și nimeni nu vede nimic! Da' de auzit, auzi cum ciripesc?! Două luni am stat în spital! Întâi mi-au spus că-s gata. Apoi au văzut c-a mai rămas ceva, cât un bob de mazăre, și să-mi scoată și restu': atunci m-au belit – mi-au ciupit din coarda vocală... Asta e... Hai că mă duc. *(Se ridică să plece.)*

COMĂNESCU Mai stai ! De ce pleci?!

MĂTUȘOIU La ce să stau, dom'le, la ce să stau? *(Semn spre Greceanu.)* El le știe ca și mine, și pe tine te doare exact în cur...

COMĂNESCU Nu vorbi așa ! Suntem oameni...

MĂTUȘOIU Dac-ai vedea ce mutră ai... *(Lui Greceanu.)* Poți să-mi spui și mie cu cine' să vorbesc?! Ăsta-i tratamentul': cât mai multă vorbărie, să forțez coarda să se-ntindă, s-astupe gaura! Ce să fac, să ies pe stradă s-opresc lumea să m-asculte?!... Nu spui nimic, ai?!

GRECEANU O să vorbim cât vrei! Acum însă am un „oaspete“, trebuie să mă ocup de el...

MĂTUȘOIU *(Spre Comănescu)* Și tu voiai să pleci! Nici nu-ți închipui cât s-a pregătit pentru vizita ta!

(Ia o sticlă de bere și iese. Îl auzim intrând alături, în camera lui.)

GRECEANU ...Ușa era deschisă... nu vă oprea nimeni. De ce n-ați plecat?

COMĂNESCU Crezi că nu știu ce urmăreai?!... Crezi că nu știu că imediat ce-aș fi ieșit din cameră, sau la lift, sau pe coridor, sau oriunde m-aș fi dus,

aș fi dat peste dumneata ? ! „De ce n-am plecat“ ? ! Pot să plec acum?! ... Pot să ies în clipa asta pe ușă?!!

GRECEANU

...E prea târziu.

COMĂNESCU

Dar în urmă cu zece minute mai puteam fi liber !

GRECEANU

Da... Cred că da... Aș fi vrut, poate, când m-am întors, să nu te mai fi găsit aici...

COMĂNESCU

Vrei să te cred?!

GRECEANU

...Mi-am luat concediu acum trei zile. Ar fi trebuit să o fac peste două luni. Ana, ai s-o cunoști, a făcut rost de două bilete: ar fi fost primul concediu petrecut împreună. În fiecare an a intervenit ceva și acum m-a rugat să-i promit că cele două săptămâni le vom petrece împreună. Și eu i-am promis...

COMĂNESCU

Ce aștepți de la mine?!!

GRECEANU

...Nimic.

COMĂNESCU

Ești nebun!

GRECEANU

Orice așteptare presupune posibilitatea unei schimbări, unei îmbunătățiri. Eu nu mai aștept nimic de la nimeni. Vreau să spun că nu mai fac parte dintre cei care, după un anumit timp, au dreptul... au datoria să creadă că le-a venit și lor rândul să tragă „lozul cel mare“... Nu aștept nimic de la dumneata și asta e unul din motivele pentru care cred c-aș fi vrut să nu te mai fi găsit aici... Și așa s-ar fi întâmplat, dacă nu ți-ar fi fost frică. Îngrozitor de frică, dom' profesor!...

(Zgomotul liftului care urcă la ultimul etaj. Greceanu își privește ceasul și urmărește pașii celui care a ieșit din lift. Pe culoar – în avanscenă, sprijinită de arlechin – Ana Cleja ascultă discuția din cameră.)

COMĂNESCU

Ești mai tânăr, mai puternic, nu pot să trec peste dumneata!

GRECEANU

Când ai putut, ai făcut-o!

COMĂNESCU

Vreau să-ți spun însă două lucruri! Primul: n-am să accept sub nici un motiv rolul la care mă obligi! Al doilea: nu frica – și cu atât mai puțin de dumneata – mă reține în această cameră! N-am de ce să-mi fie frică! N-am ce să-mi reproșez! Nu sunt vinovat de nimic! Atunci am procedat corect și, dac-ar fi s-o iau de la capăt, tot așa aș face!

GRECEANU:

Sânt convins!

COMĂNESCU

Nu! Pentru asta ar trebui mai întâi să înțelegi! Am vrut ca voi să creșteți în spiritul adevărului, și-al dreptății, și-al cinstei! Să știți ce-

nseamnă omul și cât suntem datori să-l respectăm! Nici unul dintre voi să nu cunoască, să nu trăiască viața pe care-am avut-o eu!

GRECEANU Te-au ținut în școală! Și-n facultate! Și-ai mai avut ș-o mâncare-n farfurie, ș-o haină...

COMĂNESCU Nu!

GRECEANU Și-au mai fost niște oameni: familia dumitale! pe care îi știai și-i simțeai alături !

COMĂNESCU Nu-i adevărat! N-a mai rămas nimic din tot ce spui! A fost destul o oră ca totul să se facă praf. Sub ochii mei!... L-am văzut pe stradă, încerca să alerge. Ei veneau pe trotuar, amândoi, mergeau liniștiți, fără să se grăbească. Mașina înainta alături, la rigolă. *El* ieșise din casă și își închipuia că poate să fugă. Se împleticea, a intrat în prima curte și ei s-au luat după el, la fel de liniștiți, de siguri că n-au de ce să se grăbească, apoi au apărut împreună, *el* era la mijloc, unul îl ținea de braț, celălalt râdea, când a văzut mașina oprită în fața lui, cu portiera deschisă, el a început să strige. „Ajutor, oameni buni, ajutor, sunt nevinovat“, și strada era pustie, și el n-avea cum să știe atunci, cum nici n-a mai aflat vreodată, că eu eram de față – că am văzut tot... Aveam șaisprezece ani...

GRECEANU Care *el*? Despre cine vorbești?!

COMĂNESCU ...Despre tata! Despre tatăl meu!!

(Termină replica epuizat, hohotind. Ana Cleja s-a retras din avanscenă, intră în cameră.

Greceanu se ridică în picioare.)

ANA *(După câteva clipe de tăcere)* ...Pe el îl voi ai?...
 GRECEANU Tu îl vezi pe cel de-acum; eu pe cel care m-a judecat și condamnat.
 ANA Sânt cincisprezece ani de atunci!
 GRECEANU Și amândoi – eu și el! – am rămas aceiași! *(Spre Comănescu.)* Ea este Ana Cleja. Ieri dimineața, când știa că vin să te iau, m-a întrebat dacă totuși nu vreau să renunț. Eu am întrebat-o de ce aș face-o. Ea mi-a spus că nu-mi este permisă greșeala să cred că viața unui om poate fi hotărâtă și de altcineva în afară de el însuși. Eu nu i-am răspuns. I-am răspuns altă dată și am crezut c-a înțeles și că este alături de mine. Ieri, înainte de-a pleca, mi-a atras atenția că singurul lucru pe care voi reuși va fi să ne distrugem viața... În fața ei îți promit că nu-ți voi spune decât adevărul despre mine!

COMĂNESCU (Anei) Țin să vă atrag atenția că ceea ce practică dumnealui se numește „sechestrare de persoană“ și dumneavoastră veți fi considerată complice!

ANA ...E o amenințare? (Greceanu face un pas spre Comănescu.) Dinu!

COMĂNESCU Nu te apropia! Să nu-ndrăznești să te atingi de mine!

(Din camera vecină îl auzim pe Mătușoiu care își începe exercițiile vocale: emiterea continuă a vocalelor, sau a diferitelor grupe de vocale, într-un ritm variabil : Aaaa, eeee, iii, aaa-eee-iii-ooo-uuuu etc. Uneori se întrerupe și suflă într-o muzicuță, un singur ton, pe care apoi îl reia ca ton de control. Intervenția lui accentuează tensiunea lui Comănescu.)

GRECEANU Tratamentul care i s-a recomandat. Ai să-l auzi de trei ori pe zi; ai să te obișnuiești.

(Mătușoiu își continuă exercițiile și în timpul celor câteva clipe de ÎNTUNERIC care marchează trecerea la ...

SCENA 3

(Ana, Greceanu, Comănescu.

În aceeași zi, o oră mai târziu. Cei trei au mâncat; stau adunați în jurul mesei de bucătărie adusă în mijlocul camerei. Masa nu este strânsă; Ana și Comănescu îl ascultă pe Greceanu, a cărui replică a început ceva mai devreme.)

GRECEANU ...Mama, 3 surori, mai târziu o nevestă, primul copil, după moartea lui eu: astea au fost singurele lucruri de care tatăl meu a fost sigur că-i aparținut cu adevărat. În rest muncă, și alergătură, și umilință și frica să nu mai câștige pâinea cu care-l așteptau acasă...

(Replica este „tăiată“ de acordurile unei viori care se acordează, câteva măsuri întrerupte și reluate mereu de la capăt: Cadența din Concertul în Re, de Beethoven. Greceanu ascultă sunetele care vin de undeva, din afară. În continuare va trece mai ușor, fie continuând-și replica, fie făcând doar o pauză „de măsură“.)

GRECEANU ...De fapt, nu asta te interesează! Ce trebuie să știi este doar felul în care tatăl meu a devenit „capitalist“. Lucrurile se-întâmplau prin '48, când cei care aveau ceva încercau să se pună la adăpost. L-au chemat deci în biroul direcției, i-au mulțumit pentru tot ce făcuse pentru „firmă“, i-au explicat pe-ndelete ce-nseamnă „naționalizare“ și cât de repede or să cadă comuniștii, și i-au propus să cumpere el fabrica, contra unei sume de bani pe care ei i-o puneau la dispoziție. Taică-meu, om trecut de cincizeci de ani, expert – credea el – în toate combinațiile posibile, a acceptat. Aranjamentul a durat mai puțin de-un an: „fabrica“ nu era decât un prăpădit de atelier, nu prezenta nici un interes: nu s-a legat nimeni de el. Și l-au chemat din nou în biroul direcției. Ei credeau că lucrurile se vor opri aici. Și dacă statul n-avea nevoie de „fabrica“ lor, atunci să le rămână lor. Și tata le-a „revândut“ fabrica. Și, în actele semnate, a luat o groază de bani. La stabilizare a schimbat prafu' de pe tobă. Atunci s-a pus întrebarea: unde-s restul banilor lui Ilie Greceanu, „fostul capitalist“, omul care în urmă cu doi-trei ani vânduse o „fabrică“?! I-a zvârlit pe gârlă sau i-a schimbat la bursa neagră și i-a ascuns? „Unde-s banii, dom'le Greceanu, unde-s: banii?!“...

ANA

Doarme.

GRECEANU (Pe parcursul replicii s-a rupt de prezența lui Comănescu) Ce spui?

(Ana îi face semn spre Comănescu care a adormit. Greceanu, surprins, rămâne o clipă descumpănit, apoi izbucnește în hohote de râs.)

GRECEANU ...Da... Acum începe jocu'... Acum într-adevăr o să fie frumos!

COMĂNESCU (Trezit de râsul lui Greceanu; Anei) Doamnă, vă rog să mă scuzați: mă tem c-am ațipit o clipă...

GRECEANU (Râde) „Mă tem c-am ațipit o clipă“, „Vă rog să mă scuzați“?! Dom' profesor, m-am temut la un moment dat c-am în față doar umbra celui pe care îl căutam. M-am temut că toată așteptarea mea a fost în zadar! Nu mai am nici o îndoială: ești omul pe care-l căutam! – O luăm de la capăt !

ANA Poți să-l obligi să te asculte?

GRECEANU O dată! de două ori! de trei ori! de patru ori! – de câte ori va fi nevoie! Sânt lucruri de care se leagă toată viața mea și pe care măcar acu' trebuie să le cunoști! Măcar acum!

MĂTUȘOIU (De afară; sună la ușă) Se poate?

ANA (Deschide repede ușa) Intră! Intră, nea Paul...

MĂTUȘOIU Ce faceți, dom'le? Grozav îmi place chestia asta cu soneria: trebuie să-mi pun și eu una.

GRECEANU (Nemuțumit că este întrerupt) Spune!

MĂTUȘOIU Spune tu: eu te-am întrebat ce faci!

GRECEANU Avem de discutat.

MĂTUȘOIU Ce dracu, oți avea atâtea să vă spuneți?! Despre ce discutați?

GRECEANU Despre viață!

MĂTUȘOIU (Râde) Despre viață, mă?! Despre viață, dom'le nu se discută. Se trăiește! Cine poate o trăiește, cine nu... o belește! În rest, baliverne! (Anei.) Zi tu că nu-i așa? (Semn spre cei doi.) Îi deranjez?

ANA Stai liniștit. (Desface și îi dă o sticlă de bere.)

MĂTUȘOIU (Lui Greceanu.) Ce te uiți așa la mine?!

GRECEANU Ți-ai citit ziarele?!

MĂTUȘOIU Țt. Nu pot să fac nimic: îmi zgârie mințile nenorocita aia! (Semn spre fereastra deschisă, de unde se aude vioara. Anei.) Tu ce faci, nu te duci la magazin?

ANA Plec acum.

GRECEANU N-o conduci?

MĂTUȘOIU Nu... Azi, nu.

ANA Rămâne aici !

MĂTUȘOIU Mai aflu și eu câte ceva despre viață: o să-mi prindă bine... (*Semn cu ochiul spre Ana*)

ANA Trec și pe la domnul Tiberiu...

GRECEANU Ana!

MĂTUȘOIU Poate te repezi cu el pîn-aici! (*Lui Comănescu.*) Am rugat-o s-aducă pe cineva de la atelierul din colț, să ne facă și nouă o poză... Noi trei împreună: în vitrină!

COMĂNESCU Noi trei?!

MĂTUȘOIU Ana, Dinu și eu! Dumneata ce dracu' să cauți lângă noi?

ANA Când mă întorc, îți spun ce-am vorbit.

MĂTUȘOIU Aici mă găsești!

ANA Contez pe tine.

(Ana mai aruncă o privire prin cameră, insistă asupra lui Greceanu și Comănescu, apoi iese.)

GRECEANU (*După ce liftul a coborât*) Vezi ce noutăți mai sunt... (*Mătușoiu deschide un ziar.*) La tine le citești mai comod!

MĂTUȘOIU Degeaba. I-am promis că nu mă mișc d-aici !

GRECEANU (*Deschide ușa*) Te întorci tu mai târziu!

MĂTUȘOIU (*Ezită, apoi iese*) ...Mare porc ești!

GRECEANU Îți spuneam de felu' în care s-a nenorocit taică-meu...

COMĂNESCU Nu mi se pare interesant!

GRECEANU ...Ce spui?!

COMĂNESCU „Nenorocit“ e un cuvânt nepotrivit pentru situația lui: un afacerist care s-a băgat într-o combinație proastă și care, normal, a suferit ulterior consecințele!

GRECEANU Știi ce-a însemnat în anii ăia să suferi ”consecințele“?!

COMĂNESCU Îmi imaginez. Numai că drama pe care încerci s-o insinuezi, n-a existat...

GRECEANU ”Insinuez“?!

COMĂNESCU Un fapt banal, lipsit de semnificație! S-a dislocat o lume, s-au impus legi noi – faptul c-au mai fost și unii peste care viața a trecut cu mai puține menajamente...

GRECEANU Oameni! Vorbești despre oameni!!

COMĂNESCU Care nu erau pregătiți, care n-au înțeles sau n-au vrut să înțeleagă noile timpuri! Nu poți acuza și judeca cu ei ziua de azi !

GRECEANU Ce-ai dumneata comun cu „ziua de azi“? Dumneata și cei de teapa dumitale, care ați judecat și condamnat numai după capul vostru, în contul „zilei de azi” ați făcut-o?!

!

COMĂNESCU Da! De-o sută... de-o mie de ori DA!! Numai așa trebuie să gândești!
În numele și ca toți cei care vă bucurați azi de-o viață pentru care noi
am luptat și ne-am sacrificat!

GRECEANU Vorbesc în numele tatălui meu, care a murit fără să-și afle greșeala!
Vorbesc în numele celor care mai poartă încă-n suflet o rană de care
și dumneata ești vinovat!

COMĂNESCU Caraghios ce ești!

GRECEANU Vorbesc eu, cel care ani de zile am căutat un loc unde să mă pot opri
fără să-mi ceară nimeni socoteală!!

COMĂNESCU Ți-ai pierdut mințile?! Cine ești dumneata?! Ce e-n capul dumitale?!
„Vorbesc în numele meu, și-a' lui tăticu', și-a celorlalți“?! Reprezinți
pe cineva?! Care... Cine-s „ceilalți“?! Bandiții care-au încercat să
lovească, și-au lovit în lumea pe care noi voiam s-o ridicăm?!!

GRECEANU Am fost închis ani de zile alături de oameni mai presus de orice
vinovăție!!

COMĂNESCU I-auzi! Și de ce-au fost condamnați?!!

GRECEANU Unii nici măcar condamnați n-au fost!!

COMĂNESCU Și-atunci cine i-a închis?!! Ce s-a-ntîmplat cu ei – nu te-ai întrebat
niciodată?!!

GRECEANU De mii de ori! Fără să găsesc răspunsul!

COMĂNESCU Nu se poate! Indiferent ce și tot te-ai agățat de-o explicație!

GRECEANU N-am găsit-o!!

COMĂNESCU Te-ai gândit poate că o bandă de iresponsabili a pus mâna pe putere
și-a umplut pușcăriile cu oameni nevinovați?!

GRECEANU Asta dumneata...

COMĂNESCU Că un nebun s-a pus să dea peste cap o lume întregă?!

GRECEANU Unde vrei s-ajungi?!!

COMĂNESCU Să-ți deschid ochii!! Să te oblig să-nțelegi!! S-au confruntat două lumi
dintre care numai una putea să supraviețuiască!! Micile drame,
falsele sentimentalisme nu-și găseau locul într-o luptă pe viață și pe
moarte!!

GRECEANU Oamenii de tip nou contra oamenilor de tip vechi! Cei buni contra
celor răi!!

COMĂNESCU Așa a fost!!

GRECEANU Și nu puteai fi decât „bun“ sau „rău“!! „Om nou“ sau „om vechi“!!

COMĂNESCU Istoria ne-a dat dreptate!

GRECEANU Istoria măsluită de voi! Ascultă ce scrie un alt om, un alt tovarăș ! (Se
repede și ia o carte de pe studio.) „Vechiul și noul nu împart pur și

simplicii oamenii în două grămezi – oameni de tip nou și oameni de tip vechi, ci noul luptă cu vechiul chiar înlăuntrul fiecărui om.“
(*Punctează fiecare cuvânt lovind cu pumnul în masă.*)

COMĂNESCU

„Tovarășul“ tău face literatură, nu revoluție!

GRECEANU

Revoluția pe care dumneata ai făcut-o!

COMĂNESCU

Și eu! Un simplu ostaș în marea armată...

GRECEANU

De partea cui?!!

COMĂNESCU

Ce vrei să spui?!

GRECEANU

Care-s idealurile pentru care s-a „înregimentat“ unu' ca dumneata?!

Pe cine apărai?!!

COMĂNESCU

Ce-nseamnă?... Ce-s vorbele astea?!!

GRECEANU

Aveai șaispe ani, nu? Și *e!* a ieșit din casă, și încerca să fugă, și cei doi veneau liniștiți pe urmele *lui*, și mașina era trasă la rigolă, și *e!* țipa după ajutor pentru că se știa nevinovat, și pîn' la urmă au pus mâna pe *e!* Pe *e!* – tatăl dumitale, nu?! Un „om al trecutului“, un „om rău“ care se pronunțase împotriva regimului!

COMĂNESCU

(*Sfârșit*) Nu!

GRECEANU

Cum nu?!! Doar nu vrei să spui că era vorba de-o fărădelege?!! Era preot, și-n loc să convingă oamenii de rosturile timpurilor noi, el nu vorbea decât cu Dumnezeu: „El e Stăpânul și Judecătorul. Lui trebuie să ne închinăm și Lui trebuie să-i dăm ascultare. Restu-i patimă, și ură, și nedreptate și, mai presus de toate, efemeritate“. **Efemeritate**, așa spunea – nu!

COMĂNESCU

...De unde știi?

GRECEANU

Am să-ți spun! Dar mai-înainte fă-mă să-nțeleg cum fiu' unui condamnat politic a reușit să termine liceul și facultatea și s-ajungă directorul adjunct și secretarul de partid al unei școli ! Cum ai reușit – în șapte ani! – așa ceva?!

COMĂNESCU

Am muncit!

GRECEANU

Care-a fost prețul „succesului“ dumitale?!

COMĂNESCU

Nimeni nu s-a-ndoit d-atașamentul, de buna mea credință!

GRECEANU

Ți-ai schimbat numele! N-ai mai călcat vreodată p-acasă! Pe tatăl dumitale, de când l-au eliberat și pân-a murit, în trei ani de zile! nu l-ai văzut și nu i-ai scris un rând! Mama-ți murise între timp, așa că...

COMĂNESCU

(*Urlet*) De unde știi?!!

GRECEANU

Sânt șofer: lucrez pe Salvare. Într-o seară am adus la spital un bătrân scos de sub roțile tramvaiului. l-au amputat un picior. A mai trăit trei săptămâni. N-a întrebat nimeni o dată de el. Când aveam timp, mai intram să-l văd. Era tatăl dumitale!

(Iese din cameră.

Comănescu a rămas paralizat, cu obrazul golit de sânge. De afară se aude tot mai distinct vioara, reluând mereu și mereu bucata pe care o exersează. Comănescu se ridică în picioare și, ca un robot, se îndreaptă spre colțul unde e lada cu sticlele de bere. Fără să se uite ce face, întinde mâna, ia o sticlă, o duce la gură, îi scoate dopul cu dinții și o dă peste cap. Lichidul i se prelinge pe față, pe piept, pe cămașă.)

PARTEA A II-A

SCENA 4

(A doua zi dimineața.

În cameră: Ana Cleja și Dinu Greceanu.

Recamierul e desfăcut, cearceful încă întins pe pat. Ana îl urmărește cu privirea pe Greceanu care evită s-o privească. Se duce și deschide ușa camerei, rămâne o clipă în prag, timp în care, dincolo de mișcarea obișnuită a liftului, se aude zgomotul apei unui duș care curge. Ascultă un moment, apoi închide ușa.)

ANA Ți-e frică să nu fugă?
GRECEANU ...Nu.
ANA *(Ușor sarcastic)* Ar fi în stare să profite de o clipă de neatenție și...
(Gest: „Să-și ia zborul“.)
GRECEANU Ar prefera să stea o zi întreagă acolo, decât să se întoarcă aici.
ANA Ești mulțumit?
GRECEANU *(Ridică nehotărât din umeri)...*
ANA Te-am întrebat ceva!
GRECEANU ... Mai trebuie să treacă timp.
ANA O zi a trecut.
GRECEANU Mai sunt cinci.
ANA Vor fi altfel?
GRECEANU ... Nu cred.
ANA Și atunci?! De ce nu poți să răspunzi acum?!
GRECEANU Mai trebuie să treacă timp.
ANA Ca să se întâmple ce?!
GRECEANU Ca să știi dacă am sau nu de ce să fiu mulțumit.
ANA Cât timp?!... Cât poate să mai dureze nebunia asta?!
GRECEANU *(Încordat la maximum, dar făcând efortul să nu se lase prins de tonul fetei)* Ți-am spus vreodată ce face un puști, primul lucru după ce s-a culcat cu prima femeie? Știi ce-am făcut eu? M-am uitat în oglindă. Ea mai era în pat, goală, și eu am fugit în baie și mă zgâiam în

oglină și încercam să înțeleg de ce nu se vede acea schimbare care știam că trebuie să urmeze după cele întâmplate!

ANA (Semn spre oglinda agățată deasupra chiuvetei) Vrei să ți-o aduc, să te mai privești o dată?!

GRECEANU ...Încearcă să te stăpânești!...

ANA Dacă nu pot?!

GRECEANU Ar fi trebuit să îți iei câteva zile liber... Să pleci undeva...

ANA Unde?!

GRECEANU Nu știi... Unde te-ai simți bine...

ANA Aici m-am simțit bine! În casa noastră! În astea două chichinețe pe care-am ajuns să le numim „casa noastră“ – de ce trebuie să plec?!

GRECEANU Am fi trecut poate mai ușor peste zilele astea...

ANA Dacă întârziam câteva minute la magazin sau la o cumpărătură, coborai îngrijorat să-mi ieși în întâmpinare! Și acum îmi ceri să plec, ca să poți...

GRECEANU De ce nu-nțelegeți?!

ANA Trăim de trei ani sub același acoperiș, și o singură dată, acum! am îndrăznit să te rog și eu ceva, și m-ai refuzat, și mai ai obrazul să-mi vorbești mie de „înțelegere“?!

GRECEANU Nu puteam altfel!!

ANA De ce?!... De ce?!!

GRECEANU ...Mi-e frică.

ANA S-a întâmplat ceva?!

GRECEANU ...Nu.

ANA O citație?!

GRECEANU ...Când am ieșit... Când am devenit ceea ce se cheamă un „om liber“, aveam în minte un plan... Era vorba de ce trebuia eu să fac ca și viața mea să se cheme c-are un rost...Să termin o școală, să am o meserie, o locuință... o femeie lângă mine...

ANA Ai reușit!

GRECEANU Asta însemna dovada acceptării mele în lumea în care reveneam! Era vorba, îți repet, de-un lucru foarte important! ...Anii din urmă i-am trăit obsedat de teama să nu dau greș. Să nu ratez... Până într-o zi când am simțit c-am realizat întocmai cele propuse. Și că de acum încolo voi putea trăi într-o liniște mult râvnită... Și m-am bucurat. Dumnezeu mi-e martor c-am vrut să mă bucur! Am ieșit seara din casă, te-am dus la „Caru’ cu bere“, mă rog: voiam s-o facem lată... Când ne-am întors acasă, noaptea, n-am putut să dorm...

ANA Când a fost asta?

GRECEANU M-ai simțit. Și m-ai întrebat ce e cu mine... Simțeam nevoia să refac încă o dată „bilanțul”: nu cumva să fi omis ceva! Atunci s-a întâmplat un lucru neobișnuit. Și m-am simțit brusc prins de panică. Fără să știu precis de ce. Zilele următoare n-am înaintat un pas...

ANA Până când...

GRECEANU ...Până când mi-am dat seama că în planul meu se strecurase o mare greșeală. Mă păcălisem singur...

ANA Cum?!

GRECEANU *(Deschide ușa: se aude apa curgând la duș)* Îl uitasem pe el! *(Închide ușa.)* Înțelegi? Încercam să mă salvez agățându-mă de „ziua de mâine”, fără să știu nimic despre „ieri”. Am trăit o experiență îngrozitoare și acum eram gata să merg mai departe, fără să-mi pot explica ceva din tot ce mi se întâmplase!

ANA Trebuie să uiți, nu să cauți explicații!

GRECEANU Eram ca un constructor care se apucă, nebunul! să ridice un coșcogea blocul, fără să știe că maidanul mustește de apă!

ANA Faci o mare greșeală, Dinu! Singura, dar ar fi suficientă să te tragă la fund...

GRECEANU ...Dă-i drumul!

ANA Tot ce-ai trăit până acum cincisprezece ani e pentru tine și azi la fel de actual. Trecutul te preocupă mai mult decât prezentul sau viitorul. Te obsedează! Te face să-ți fie frică. Și frica asta rezistă celei mai strălucitoare dintre speranțe...

GRECEANU Cum se numește această „cea mai strălucitoare speranță“?!

ANA ...Viața.

GRECEANU Viața?!

ANA Da!

GRECEANU Ce-nseamnă pentru tine „viața“ ?

ANA Vrei să-ți dau o definiție?!

GRECEANU Nu! Pentru că nu mi-ai spune decât prostii!! Pentru mine viața a căpătat un sens concret! Un sens pe care tu nu-l cunoști și pe care nici noi, cei care l-am trăit, înainte nu ni l-am imaginat!! Am aflat de el!! Și unii i-am supraviețuit!! Și asta tot „viață“ a fost!! S-a numit și continuă să se numească la fel cu ceea ce și pentru tine înseamnă „cea mai strălucitoare dintre speranțe“!!

ANA ...Știi toate astea. A fost primul lucru pe care mi l-ai spus când te-am întâlnit. Dar mi-ai mai spus atunci că nu mai ai decât o singură dorință: să uiți! Să nu-ți mai amintești vreodată prin ce ai trecut!...

GRECEANU ...N-am reușit, Ana... N-am reușit! Uite cartea asta. *(Ia de pe lada recamierului o carte ; citește titlul, apoi o deschide și citește și celelalte date.)* „Istoria Românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi“. Apărută în 1975! Ediția a II-a, revăzută și adăugită! 49 000 exemplare legate! Nu scrie un cuvânt, un singur cuvânt din tot ce s-a întâmplat! E normal?! Ție ți se pare normal să mai apară azi o carte, singura! fără să cuprindă măcar un rând despre toți anii aceia?! *(Aruncă cartea pe studio.)*

ANA ...Ce-o să se întâmple cu noi?

GRECEANU ...Mă culc lângă tine... Și-ți prind mâna... Și văd cum adormi. Și-aș vrea să pot să dorm și eu!... Dimineața mă dau jos din pat fără să fi închis ochii toată noaptea... Și asta fără să-mi pot recunoaște o vină!

(Pauză mai lungă. Ana strânge recamierul, împătorește așternutul, împinge patul la loc, întinde husa. O bătaie în ușă, după câteva clipe a doua. Ana se întoarce spre Dinu care fumează nemișcat. Se duce ea și deschide ușa și în cameră se strecoară Comănescu. E cu costum, cămașă, cravată; în picioare poartă o pereche de șlapi; manșetele pantalonilor le are răsucite până la genunchi. Are în mâini un prosop și o savonieră.)

COMĂNESCU *(Rămâne lângă ușă)* Deranjez?

(Ana face un pas lateral, îi face loc să intre.

Comănescu înaintează un pas; este oprit de tonul sec al lui Greceanu.)

GRECEANU Cum a fost?!

COMĂNESCU ...Bine.

GRECEANU Îmi pare rău că ne lipsește o cadă. Ar fi fost desigur mai plăcut să te bălăcești o oră în apă calduță, dar, de... Sper că nici așa n-a fost prea rău... Nu?!

COMĂNESCU A fost foarte bine.

GRECEANU Apă caldă suficientă ?

COMĂNESCU Da.

GRECEANU Vreau să spun: ai avut timp să te săpunești și să te clătești ca lumea, da?!

COMĂNESCU ...Unde vrei s-ajungi?!

GRECEANU De ce nu te-ai încălțat?!

COMĂNESCU Mi-am uitat pantofii aici!

GRECEANU *(Ia scaunul de bucătărie și îl pune lângă ușă)* Stai jos.

(Comănescu se așază. Greceanu îi aduce pantofii și îi pune alături.)

GRECEANU Încalță-te.

(Comănescu are un moment de ezitare; nu știe ce să facă cu savoniera și prosopul; până la urmă pune savoniera pe dușumea și prosopul și-l aruncă pe umăr. Își pune ciorapii și se încalță.)

GRECEANU Fă câțiva pași... Umblă, când îți spun!

(Comănescu se ridică, face un tur prin cameră, apoi revine și se așază pe scaun.)

GRECEANU Mergi bine?

COMĂNESCU *(Aprobă repede din cap)...*

GRECEANU Picioarele, ți le simți lejere-n pantofi ?

COMĂNESCU Da!

GRECEANU Eu după primul interogatoriu n-am putut să mă mai țin pe picioare.

(Ana a pus de cafea pe reșou; apoi a început să prepare sanvișurile. După replica lui Greceanu, se întrerupe și revine lângă cei doi. Fumează o țigară; și a doua imediat în continuare.)

COMĂNESCU ...Cum a fost ?

GRECEANU ...M-au culcat pe burtă, cu mâinile la spate. Un milițian s-a așezat pe mine, pe mâinile răsucite, mi-a îndoit picioarele în sus și-a început să mă lovească cu „ciocanele“ la tălpi: „*Dacă nu declari, dau în tine pîn' ți-o crește varza-n cap*“. Pe urmă am leșinat. Mi-au aruncat o găleată de apă-n cap și m-au dus la duș. Eram tot plin de sânge. Vomasem. Mi-au spus să mă dezbrac și să mă spăl. Bascheții mi i-au tăiat cu briceagul: nu-i mai puteam scoate din picioare. Mi-au spus să-mi spăl și hainele. Pe urmă s-a oprit apa. Mi-au spus să mă îmbrac. Și eu și hainele eram plini de clăbuc. Așa le-am pus pe mine. Pe urmă m-au dus în celulă.

(Comănescu se ridică, țeapăn, și cu o mișcare sacadată se duce la chiuvetă și golește un pahar cu apă. Revine pe scaun. Nu și-a dat jos prosopul de pe umăr.)

ANA ...Ce voiau să declari?

GRECEANU De unde am armele...

ANA Care arme ?!

GRECEANU Cu cine sunt în legătură. Ce planuri avem. Întreabă-l pe el! (*Semn spre Comănescu.*) Îți poate spune mai bine ce voiau de la mine...

COMĂNESCU Protestez! Nu știu despre ce vorbești! N-am nici un amestec în ororile debitate de dumneata !

(Apa din ibric dă în clocot și se revarsă pe spiralele incandescente. Ana scoate reșoul din priză.)

GRECEANU (*Anej, arătând-i ceasul de la mână*) Opt și-un sfert.

ANA Nu mă duc.

GRECEANU ...Trebuie. Nu pierzi nimic...

ANA (*Semn spre camera lui Mătușoiu*) Știi ceva de el?

GRECEANU (*Ridică din umeri*) N-a dat p-acasă de două zile.

(Ana îl sărută și iese.)

GRECEANU ...Despre pistoalele găsite la câțiva dintre elevii școlii, îți amintești?

COMĂNESCU (*Repede*) Vag, vag – foarte vag!

GRECEANU Cât de vag ?!

COMĂNESCU N-am știut niciodată prea multe...

GRECEANU Chiar așa?

COMĂNESCU Nu erau elevii mei. Cercetările au fost foarte serioase și oamenilor li s-a atras atenția să discute cât mai puțin!

GRECEANU Eram ce se cheamă o „bandă înarmată”: Brănescu, Rizea, Ioniță, Căpitănescu și cu mine. Aveam fiecare pistolul nostru și-n fiecare seară, în Arsenal, ne târam ore întregi pe burtă, așteptând s-apară „bandiții“...

COMĂNESCU Ați tras! Ați intrat în curțile oamenilor și le-ați împușcat câinii, pisicile!

GRECEANU O iei razna...

COMĂNESCU Bântuiați înarmați seara pe străzi! Ați refuzat colaborarea cu autoritățile ! Erați, sau puteați deveni oricând, un pericol pentru societate!

GRECEANU Nu împlinisem șaispe ani...

COMĂNESCU Aveați un pistol în mână !

GRECEANU Le-am găsit pe la Arsenal și pe malul Dâmboviței...

COMĂNESCU Pe cine interesa unde le-ați găsit?!

GRECEANU La Arsenal umblam după cartușe trase: le puneam în capul săgeților de la arc. Oriunde scormoneai dădeai peste ele. Așa am găsit și pistoalele. N-am tras decât de câteva ori: reculul era prea puternic și nu le puteam ține în mână. Nu nimeream un cerc mare cât roata carului. Un elefant ar fi fost singurul animal pe care, poate, l-am fi nimerit...

COMĂNESCU Nu mai dădeai pe la școală! Toți copiii nu mai vorbeau decât de grozăviile voastre!

GRECEANU Asta-i altceva...

COMĂNESCU Nu-i altceva; nu e deloc altceva! Dac-am să te întreb în ce an se-ntâmplau toate astea, ai să-mi răspunzi: „nu împlinisem șaișpe ani“! Dar n-ai să înțelegi că nu mai era vorba de dumneata sau de-un altul, ci de-un grup înarmat! Pîn’ să se afle ce gânduri aveai, ai băgat în sperieți un cartier întreg !

GRECEANU Încetu’ cu-ncetu’ îți amintești de-o mulțime de lucruri...

COMĂNESCU Așa ceva nu se uită!

GRECEANU (*Încearcă să râdă*) Ei, până la urmă s-au lămurit: nu eram decât niște băieți de treabă și totul nu fusese decât un joc nevinovat...

COMĂNESCU Asta cu o doză uriașă de indulgență! (*Se duce și depune prosopul la chiuvetă.*) Profesoarelor le era și frică să mai calce în școală!

GRECEANU Ce spui?! N-am știut...

COMĂNESCU A venit un ofițer special să le vorbească, să le explice c-ați fost neutralizați !

GRECEANU Ei, da, până la urmă s-au lămurit și ei și ne-au trimis acasă. Au venit părinții și i-au luat: Ioniță, Rizea, Brănescu și Căpitănescu au plecat după vreo două zile...

COMĂNESCU Păi, vezi?!

GRECEANU Eu am rămas acolo: situația mea era mai complicată. Tata, „capitalistul“, era închis; mama n-avea din ce să mă țină – hai, deci, să luăm și de la școală o hârtie, să vedem ce facem cu ăsta... Dumneata mi-ai făcut caracterizarea...

COMĂNESCU Directorul mi-a cerut-o! Ca fostul diriginte...

GRECEANU Ca om!!

COMĂNESCU (*Paralizat de urlatul lui Greceanu*) ...Trebuia să spun adevărul.

GRECEANU Adevărul dumitale?!

COMĂNESCU Nu exista decât un singur adevăr!

GRECEANU De fapt, chiar asta îți se ceruse: să spui adevăru’... Ții minte ce-ai pus pe hârtie?

COMĂNESCU Nu ! Dar revăzând-te, pot să-mi închipui...

GRECEANU ...„Îl cunosc pe Dinu Greceanu din cursul anului trecut când mi-a fost elev...”

COMĂNESCU *(Privindu-l fix, ca și cum ar citi pe fața lui Greceanu)* – Elev nu lipsit de posibilități, având chiar o oarecare ușurință în asimilarea materiei, Greceanu Dinu a fost totuși unul dintre elevii-problemă ai clasei.

GRECEANU „Elev-problemă”: expresia dumitale preferată!

COMĂNESCU Dezordonat, venind adeseori cu lecțiile neînvățate, neatent în ore, nerăspunzând încercărilor noastre de a-l aduce pe drumul cel bun, Greceanu Dinu a fost declarat repetent la sfârșitul anului trecut !

GRECEANU ...Atât?! Pân-aici nimic. Vorbe! Asta-i declarația pe care ai da-o acum. Cum se terminau cele scrise de dumneata atunci?!... „Considerăm că activitatea anchetată este legată nu întâmplător de numele lui Greceanu Dinu, a cărui atitudine: *expresie directă a unei mentalități, a unei stări de spirit existentă și în familie* – în paranteză: a se vedea dosarul alăturat! – a ridicat școlii nenumărate probleme. Având în vedere influența nefastă pe care o poate avea un asemenea individ, considerăm binevenită intervenția organelor competente”. Semnat: Comănescu Nicolae... După asta nu era nevoie decât să mă săruți pe frunte. În rest, știai pe mâna cui mă dai... Știai ?

COMĂNESCU Nu !

GRECEANU Vrei să spui că nu erai conștient unde mă trimiți?!

COMĂNESCU Erați...

GRECEANU Eram! Singurul! Doar în mine ai descoperit „dușmanul de clasă”!

COMĂNESCU Mă gândeam, poate, la o școală de corecție!

GRECEANU C.R.-ist (“cerist”)! Asta devenisem. Știi ce-nseamnă?!

COMĂNESCU Nu!

GRECEANU Contrarevoluționar ! Când ți se pune eticheta asta, nu te mai așteaptă decât un singur tratament! Indiferent de vârstă!

COMĂNESCU Cum crezi că știam?! Că-și putea măcar imagina cineva... ?!

GRECEANU Știai foarte bine! De asta-i și făcut-o: îi vinzi pe toți, doar dumneata să scapi! Să le dovedești încă o dată că originea ta socială era mai puțin putredă decât reieșea din hârtoagele înghesuite în dosarul tău de cadre !

COMĂNESCU Ți-ai pierdut mințile?! Pentru că-ți sunt străine idealurile pentru care eu am luptat, mă tratezi azi ca pe-un criminal ?!!

(Ana intră în cameră, fără ca vreunul din cei doi să-i acorde importanță. Are în brațe un buchet mare de flori, cu care rămâne deocamdată în brațe.)

GRECEANU Dac-ai fi știut ce m-aștepta, ce-ai fi făcut?!!

COMĂNESCU Aș mai fi reflectat!

GRECEANU Ai fi semnat denunțul?!

COMĂNESCU Nu! Bine-nțeles că nu!!

GRECEANU Deci n-ai nici măcar scuza că erai convins de ce făceai!! La trei zile după primu' interogatoriu, am cerut să mi se dea ghiozdanul, să-mi iau câteva lucruri, mă arestaseră în drum spre școală: aveam în geantă cărțile, un pantalon de trening, un sfert de pâine neagră și-un pachet de Naționale...

COMĂNESCU Interzisesem fumatul în școală!

GRECEANU Am cerut să mi se aducă geanta, mi-au spus să vin eu s-o iau. M-au scos pe culoar. La ochi mi-au pus o pereche de ochelari negri. Cel care mă însoțea îmi conducea pașii: „La dreapta! La stânga! Coborâm! Trepte! Sus capul! Jos capul! “. La doi pași mă lovea cu bâta în cap și râdea mulțumit: „Măi, dacă nu belești ochii la grindă“... Am intrat într-un birou: mi-au scos ochelarii; camera era plină de geamantane. Ghiozdanul nu era. Pe una din valize era însă scris mare, cu vopsea, numele meu: „Dinu Greceanu“. „Care e geamantanul tău?“, „Eu n-am avut geamantan. Am venit cu ghiozdanul“, „Ia-l atunci“, „Nu e aici“, „Uită-te bine“, „Nu e aici“, „Sigur nu-l vezi?“, „Nu e aici !“, „Foarte bine. Plutonier, adu ciocanele“. Ciocanele erau bețele cu care mi-au spart tălpile prima dată. Știam ce urmează. Știam că n-am să rezist. „Ăsta e“, și am arătat lada pe care era scris numele meu. „Desfă-o, atunci“. Am desfăcut-o. Înăuntru era un pistol automat și trei încărcătoare pline. „Asta-i treningu' și țigările tale, mă?! Futu-ți dumnezeii mă-tii, vrei să-mi faci mie revoluție aici?!! Ia-l“. M-au băgat într-o cameră goală, cu ciment pe jos, în fiecare colț al tavanului era prins un reflector. Plutonierul și-a pus un cozoroc la ochi. Apoi a aprins reflectoarele. Lumina mă orbea. Și el mă fugărea și dădea cu ciomagul unde nimerea. Pe urmă au mai venit doi...

ANA *(Șoptit)* Pleacă...

GRECEANU *(N-a auzit-o)* Milițieni râdeau...

ANA *(Urlet)* leși!!! *(Se ridică brusc în picioare, florile se risipesc pe jos.)*
leși afară!!

(Comănescu iese precipitat din cameră. Ana se repede la ușă, calcă florile în picioare, trănțește ușa și o încuie cu cheia de două ori. Rămâne acolo, sprijinită de ușă, scuturată de hohote nestăvilite de plâns.)

ANA ...Iartă-mă... Iartă-mă!...

(Greceanu, pe locul unde a fost întrerupt, alb la față, privește undeva în gol. Se scurg așa câteva clipe lungi. Se ridică și adună de pe jos florile risipite. O aduce pe Ana la studio ; o așază.)

GRECEANU S-a întâmplat ceva la magazin ?

ANA ...M-am învoit... Voiam să aud... Voiam să știu...

GRECEANU ...N-ai să ști niciodată... Cum nici eu n-am să înțeleg ...M-ar fi putut omorî fără să crâcnesc și nu le-ar fi cerut nimeni socoteală. De ce mai era nevoie de tot bâlciul ăsta?... De unde plăcerea diabolică de-a chinui? De-a face rău?...

ANA Te urau.

GRECEANU Nici măcar... Unul dintre ei mi-a și spus : „Eu te-am bătut părintește, ți-am vrut binele. Să nu-mi porți pică“...

ANA Doamne!

GRECEANU ...Când îți poți lua concediu?

ANA Mâine!

GRECEANU Plecăm.

ANA Unde?

GRECEANU Oriunde! Să ieșim, să scăpăm din cușca asta blestemată!

ANA Am putea încerca un schimb de locuință.

GRECEANU Cine-i nebunu' să se mute aici?!

ANA Să ne facem o casă: două camere!

GRECEANU O să facem.

ANA Vreau un copil, Dinu! Vreau să râdă cineva și în casa noastră!

GRECEANU Când te-am întâlnit, erai tot timpul cu zâmbetul pe buze... Ți l-am furat...

(Cei doi se îmbrățișează – crispați, cu o anumită spaimă chiar.)

GRECEANU ...Nu credeam că-mi va fi așa greu...

(Se aud din nou, distinct, acordurile viorii.)

GRECEANU *(Acoperindu-și urechile)* Nu mai pot!... Nu mai pot!!

ANA (Se repede și închide fereastra) Să ieșim: mergem într-un parc.

(Se aude liftul urcând la ultimul etaj; pașii împleticiți ai cuiva care se apropie; câteva cuvinte schimbate în șoaptă; o bătaie în ușă. Ana deschide. Intră Mătușoiu, trăgând-l de rever după el pe Comănescu. Mătușoiu este îmbrăcat în haine negre, cămașă albă, cravată de culoare închisă. A băut cu siguranță foarte mult, fapt trădat de paloarea figurii, de rigiditatea ținutei și de atenția cu care încearcă să articuleze fiecare cuvânt. Pe haină, în vreo două locuri, se văd urmele zidurilor de care s-a sprijinit. În mână are un coș metalic – de genul celor din magazinele cu autoservire – plin cu sticle, conserve, pachete. Are un moment de spaimă: nu se aștepta să dea ochii cu Ana.)

MĂTUȘOIU Eu... Abia l-am adus: voia să fugă! *(Semn spre Comănescu.)*
ANA *(Lui Comănescu)* Nu aveți ce căuta în casa asta!
COMĂNESCU Eu ...Domnu' Greceanu...
GRECEANU Lasă-l.
ANA Tu ai spus...
GRECEANU Lasă-l! *(Lui Mătușoiu.)* Stai jos.
MĂTUȘOIU *(Se așază)* Am intrat doar o clipă: mi-era dor de voi...
GRECEANU ...Unde-ai fost?
MĂTUȘOIU ...Treburi...
GRECEANU Treburi, da?
MĂTUȘOIU Treburi! *(Își amintește de Comănescu, care a rămas, într-un colț, în picioare. Se întoarce spre el și îi aruncă șireturile și cureaua de la pantaloni.)* Ia-le! Te-am predat „destinatarului“...

(Comănescu își pune șireturile în pantofi, cureaua și-o strânge la pantaloni.)

MĂTUȘOIU *(Revine la Greceanu)* Treburi, băiete: l-am îngropat pe Vasile.
ANA Spuneai că nu te duci !
MĂTUȘOIU Așa-m spus!... Nu mi-a făcut bine... Da' nici lui Vasile nu i-ar fi făcut bine să știe că tocma' eu n-am fost la înmormântarea lui... Nu-i puteam face una ca asta !

(Greceanu îi întinde o sticlă de bere. Mătușoiu o refuză cu un gest categoric.)

MĂTUȘOIU Cum s-a chinuit!... Cum s-a mai chinuit, bietu' de el... În viața mea n-am văzut un om să vrea să trăiască cum a vrut Vasile!... Știi ce-a

făcut ăsta odată să scape cu viața?... Uite, pun capu' că dacă vă las pe toți trei un an de zile și tot nu ghiciți!

ANA Spune, nea Paul ...Spune-ne mata.

MĂTUȘOIU Bine... Și-a tăiat un picior ! Și-a tăiat singur picioru' !

GRECEANU Ce-a făcut?!

MĂTUȘOIU Nu mai auzi bine?! Și-a tăiat...

ANA Cum?! De ce ?!

MĂTUȘOIU ...În pușcărie. Îl băgaseră pentru niște treburi de care niciodată n-a vrut să deschidă gura și după-un timp s-a-mbolnăvit și-a ajuns în infirmerie. Când se făcea bine îl trimiteau mai departe-n Deltă, la stof, și de-ajungea acolo, acolo-i putrezeau oasele. S-a gândit Vasile cum să scape, s-a tot gândit și pîn' la urmă ce crezi că poa' să-i vină-n cap?! Îi spune doctorului să-i scurteze un picior cu șapte centimetri, să-l scurteze și să i-l facă egal cu celălalt, care din naștere era mai scurt tot cu șapte centimetri. Doctoru' i-a zis că-i nebun și i-a dat un șut în cur și l-a dat afară. Numa' că nici Vasile nu era prost: și i-a căscat doctorului gura și i-a arătat patru măsele de aur de toată frumusețea, și-nainte de operație Vasile mergea așa (*explicită mișcând două degete*), și după operație mergea așa. (*Repetă explicația.*) Nu. Uite așa mergea Vasile... Uite așa. (*Se ridică și le arată cum mergea Vasile: la început dezechilibrat, apoi trăgându-și piciorul înțepenit*) Te prinzi cât era el de câștigat?! Te prinzi?

GRECEANU Cum îl chema pe doctor?

MĂTUȘOIU (*Continuă demonstrația mersului*) – „Dom' doctor“! De un' dracu' să știi eu?! Destul că transportu' a plecat la stof și Vasile și-a salvat pielea!... Îmi dai o bere ?

(Greceanu deschide o sticlă. Mătușoiu o duce la gură, nu-l mai așteaptă pe Greceanu care voia să-i spele un pahar. Nu reușește să mai bea decât două înghițituri. Lasă repede sticla de la gură și fuge la chiuveță. Abia mai are timp să tragă perdeaua, să se ascundă în spatele ei. Îl auzim vomând, pe urmă dând drumul la apă. În cele din urmă revine în cameră. Este alb la față, cu cravata desfăcută, stropit cu apă pe haină. Fața și părul sunt la fel pline de apă. Plânge mocnit, abia se mai stăpânește. Face un pas spre Ana.)

MĂTUȘOIU ...Iartă-mă... Ana. Iartă-mă!!

(Cade în genunchi în fața ei, îl îneacă hohotele, prinde cu brațele mijlocul fetei și își ascunde obrazul lipindu-se de ea.)

MĂTUȘOIU ...Iartă-mă!!

(Ana îl ajută să se ridice. Mătușoiu iese plângând din cameră.)

ANA ...Poate fi adevăra ?

GRECEANU ...Eram la Gherla... Eram trei sute șapte zeci de oameni în celulă. Printre noi era și un preot. În noaptea de Înviere am îngenuncheat toți și el a ținut slujba. În șoaptă. Ne-au văzut prin vizetă. Au dat alarma. Ne-au pus să ne dezbrăcăm toți în pielea goală și să intrăm în sala dușurilor. Milițienii s-au postat pe culoar, cu bâtele în mână, și dădeau să ne rupă oasele. Toți fugeam, căutam să scăpăm cât mai repede. Așa am încăput într-o cameră de maximum treizeci de persoane. Săreau unii peste alții, până sub tavan. Au încuiat ușa și ne-au lăsat acolo. Eu am intrat printre ultimii și respiram printr-o crăpătură a ușii... L-au întrebat pe doctor cât ne pot ține acolo. Și doctorul a spus că o să le spună el când să ne dea drumul... Când au deschis ușa, doi muriseră deja. Pe doctor îl chema Sin. Maior doctor Sin.

COMĂNESCU ...Îl știu. P-ăsta îl știu! Am fost internați împreună anu' trecut: s-a ținut de tot !

SCENA 5

*(O jumătate de oră mai târziu.
Ana, la masă, prepară o salată.
Greceanu, în balansoar, fumează absent.
Comănescu își face o cafea pe reșou.)*

COMĂNESCU *(Gustă cafeaua)* Mai trebuie puțin zahăr.

(Ana împinge o cutie spre marginea mesei. Zâmbind, Comănescu o ia și își potrivește cafeaua din ibric.)

COMĂNESCU Mersi.

(Își toarnă cafeaua într-o ceașcă; se duce cu ibricul la chiuvetă, îl clătește. Trece pe lângă Greceanu și îi ia din pachet o țigară, prima de până acum, o aprinde; vine spre Ana.)

COMĂNESCU Nu mă prea înghiți...

ANA Nu.

COMĂNESCU Eram liber, puteam pleca – știi de ce n-am făcut-o? Că doar nu-ți închipui că m-a oprit damblagiu' ăla?! *(Semn spre camera lui Mătușoiu.)* ...Pentru el am rămas. *(Îl arată pe Greceanu)* Pentru că greșește. Și vreau să-l ajut: vreau să fac ceva pentru el.

(Dialogul celor doi se consumă în spatele lui Greceanu, care nu le acordă nici o atenție. Surprinde dezinvoltura din tonul lui Comănescu și siguranța cu care circulă acum prin cameră.)

COMĂNESCU *(Lui Greceanu)* Spuneam că faci o mare greșală... Nu te interesează?

GRECEANU ...

COMĂNESCU Câți ani ai?

ANA *(În locul lui Greceanu)* ...Treizecișu.

COMĂNESCU Eu cu zece mai mult. N-ai observat că între viețile noastre există o teribilă asemănare?! ...La aceeași vârstă amândoi am rămas fără părinți, fără familie. Pe urmă el a ajuns...

GRECEANU M-ai băgat!

COMĂNESCU ...la închisoare; eu am plecat pe-un șantier...

GRECEANU *(Încordat la maximum)* Nu-i același lucru!!

COMĂNESCU Și pe tine și pe mine ne aștepta, „eram predestinați“ aceleiași vieți. Dacă lucrurile nu s-au petrecut întocmai, e pentru că eu am reușit...

GRECEANU Știi de ce-ai fost în stare: tatăl dumitale mi-a spus-o!

COMĂNESCU *(Perfect calm)* Nu știi nimic, îți închipui doar că știi. Vreau să te ajut și pentru cum te-ai purtat cu taică-meu, dar nu-i nevoie să-mi amintești mereu de el...

GRECEANU Nu-ți pică bine, nu?!

ANA *(Lui Greceanu)* Ajută-mă să mut masa.

(Comănescu pune mâna la celălalt capăt al mesei.)

COMĂNESCU : Vă rog.

(Masa e dusă în mijlocul camerei. Ana întinde o față de masă, pune farfuriile, tacâmurile etc.)

COMĂNESCU *(Revine la Greceanu)* Îți închipui probabil că m-am fofilat!... Că am intrat în partid ca să mă pun la adăpost. Așa crezi, nu?!

GRECEANU Sânt sigur!

ANA *(Lui Greceanu)* Taie pâinea.

(Comănescu îi face semn lui Greceanu, care oricum nu se mișcă, că se ocupă el de treaba asta. Vine la masă și, cu o țigară în colțul gurii, se apucă să taie pâinea.)

ANA *(Lui Greceanu)* Ți-e greu să te miști?!

GRECEANU Da.

COMĂNESCU *(Anei)* Nu vă faceți probleme... *(Lui Greceanu.)* Ești din nou în eroare! Cu toate că la început poate ăsta a fost motivul... Ce vrei? Mi-era frică, știam ce m-așteaptă, trebuia să m-ascund! Dar asta, îți repet, a fost valabil numai la început!... După un timp am început să înțeleg. Am cunoscut oameni care s-au ocupat de mine, m-au învățat să gândesc, mi-au deschis ochii! De atunci, de când am devenit conștient toate acțiunile mele au fost din pură convingere!

GRECEANU Și-n cât timp s-a petrecut transformarea asta?!

COMĂNESCU Repede. Foarte repede. În vreo..

(Îi cade scrumul țigării pe fața de masă. Ana îi ia cuțitul.)

ANA *(Îl dă la o parte cu o anumită brutalitate)* Dați-mi voie!
COMĂNESCU Scuză-mă, te rog.
ANA Dați-vă la o parte!

(Termină ea de tăiat pâinea. Scoate din frigider o farfurie cu brânză și mezeluri și o pune pe masă, alături de castronul cu salată.)

COMĂNESCU *(Lui Greceanu)* În vreo doi-trei ani m-au primit în UTC, p-urmă am terminat liceul, m-au trimis și la facultate...
ANA *(Împarte salata în farfuriile de pe masă)* Cheamă-l pe nea Paul și așezați-vă la masă.
GRECEANU *(Lui Comănescu, fără s-o fi auzit)* Nu mă interesează nici cât negru sub unghie ce îndrugi dumneata! „Convins“ sau „neconvins“ rămâi la fel de ticălos ! Cât despre „conștiința dumitale politică“ ...
ANA *(Ridică tonul)* Cheamă-l...
GRECEANU *(Peste ea)* ...nu dau nici doi bani pe ea!! La masă!!!
MĂTUȘOIU *(De dincolo)* ... Vin mai încolo...

(Greceanu iese vârtel pe ușă, dă buzna dincolo și revine, aducând-l pe Mătușoiu de braț. Îl așază pe un scaun.)

GRECEANU Stai domne, și mănâncă!
COMĂNESCU Te înșeli, amice: nu-i același lucru, nu-i deloc același lucru – eu am urmat linia partidului...
ANA Destul!
COMĂNESCU *(Lui Greceanu)* Să respectăm masa...

(Cei patru încep să mănânce.)

MĂTUȘOIU Șampanie, bem?
GRECEANU De unde?!
MĂTUȘOIU *(Caută în jur)* V-am adus două sticle și încă niște chestii...
ANA *(Îi aduce coșul)* Asta cauți?
MĂTUȘOIU Pentru voi!
ANA De unde ai coșul?!
MĂTUȘOIU ...Habar n-am; îl vrei tu?!
COMĂNESCU L-ai umflat de la magazin...

MĂTUȘOIU N-am „umflat“ nimic!
 COMĂNESCU Pungaș bătrân...
 MĂTUȘOIU Ei m-au pus să-l iau! După ce mănânci, să-l duci înapoi. Din partea mea! Să le spui cin' te-a trimis...
 COMĂNESCU Da, da! Vezi să nu mă duc...
 MĂTUȘOIU Ia vezi ! C-acu' mă supăr...
 ANA *(Examinează cumpărăturile din coș)* Și astea ce sunt ?
 MĂTUȘOIU Păi, nu ți-am spus că-s pentru voi?!
 GRECEANU *(Întinde mâna după o sticlă)* Foarte bine: dă-o încoace!
 MĂTUȘOIU Și mai am ceva! *(Scoate din buzunar un teanc de bani și îl depune pe masă.)* 's-ai voștri!

(Greceanu, surprins, lasă jos sticla pe care voia să o deschidă. Comănescu ia banii și începe să-i numere.)

MĂTUȘOIU Cinci mii, nu-i mai număra.
 COMĂNESCU *(Continuă să numere)* Să vedem...

(Ana îi smulge banii din mână și îi depune pe masă; ia sticla de șampanie și o pune în coș.)

ANA De unde-i ai?!
 MĂTUȘOIU De unde crezi?!... I-am furat!
 GRECEANU Ce-i cu banii ăștia?
 MĂTUȘOIU ...Am vândut casa.
 ANA Care casă?!
 MĂTUȘOIU *(Lovește cu pumnul în masă)* Casa mea! Nu puteam vinde decât casa mea, nu?!
 GRECEANU Ai înnebunit!...
 ANA Care casă, nea Paul?!
 MĂTUȘOIU ...Trebuia să mă mut pân' la sfârșitul lunii: de patru ani plătesc ratele pentru ea!... Mă gândeam că-ntr-o casă omenească oi deveni poate și eu alt om...
 ANA Și de ce ai renunțat?!... Spune ceva!!
 MĂTUȘOIU Ce dracu să mai fac cu ea?!... Totdeauna m-au aruncat unde-au vrut! Totdeauna am fost bun la toate!... De ani de zile m-aruncă ca o bășică dintr-o parte-n alta, care cum a vrut a dat cu șutu-n mine și eu a mai trebuit să și mulțumesc...
 ANA Și ce ți s-a cășunat pe casă?!!

MĂTUȘOIU Faliment: îmi dau demisia!
GRECEANU Tu chiar te-ai țicnit?!

MĂTUȘOIU ...M-au dat la transporturi. Dispecer! Știi ce-i asta?
ANA Nu.

MĂTUȘOIU Țipi de dimineată până seara! Dacă nu urlă tu mai tare ca toți, te-ai dus. E tot ce-au găsit pentru mine – tu ce zici, pot să mă bag eu la așa ceva?!... „Fă-te, mata, bine și-o să mai vedem noi atunci.“ Și cu asta se cheamă c-au avut grijă de mine! Da’ eu niciodată n-am să mai fiu cum am fost! Și ei știu! Și-abia am cincizeci de ani! Și vreau să trăiesc! Să trăiesc!!

ANA ...Du-te la sindicat. La partid!
COMĂNESCU Mai bine la Circ...

GRECEANU Tacă-ți gura aia împruțită!
MĂTUȘOIU Stai, domne, c-asta ar fi o idee!
COMĂNESCU Ascultă-mă pe mine. Sau, și mai bine, te-nsori: o coafeză, o bufetieră ceva...

ANA *(Spre Greceanu)* Încep să-mi pierd mințile!
MĂTUȘOIU *(Lui Comănescu)* Auzi, tu de le știi pe toate, ce zici: mai dă azi cineva doi bani pe unu’ ca mine?!

COMĂNESCU *(Începe să râdă)* Este că n-ai zice nu?!
MĂTUȘOIU Dacă dă o femeie cu ochii de mine, unu’ d-ăsta c-ai impresia c-ascunde-un cintezo în gât – ce zici, n-o rupe imediat la fugă?

COMĂNESCU Păi, depinde de om...
MĂTUȘOIU Nu mă vezi?!

COMĂNESCU Depinde ea cum te vede! Ce fel de om e...
MĂTUȘOIU Adică cum stă cu „sufletu”?!
COMĂNESCU Cum altfel?
MĂTUȘOIU Mă crezi prost, ai?! Ce legătură are „sufletu” cu toate astea?! Omu’ are o burtă și trebuie s-aibă mereu cu ce s-o umple! Când chestia-i aranjată, atunci, poate, se mai gândește cineva și la prostiile de care spui...

COMĂNESCU Omul nu se reduce la atât!

(Greceanu desface câteva sticle de bere, toarnă în paharul Anei, celorlalți le pune sticlele în față.)

MĂTUȘOIU Se reduce! Ascultă aici : nici nu ști cât e-n stare omul să se reducă! Muncesc de când mă știu și m-am ales cu...

(Greceanu bea din sticlă. Ana îl urmărește cu privirea.)

MĂTUȘOIU Arată-mi mie femeia plină de suflet care să trăiască numai cu aer, și eu îi sărut mâinile și picioarele!

COMĂNESCU Să vedem, mai vorbim noi...

ANA Strâng masa?!

(Reîncep să mănânce. Greceanu bea din nou din sticlă.)

ANA Am pus pahare pentru toată lumea.

GRECEANU Foarte bine, dar mie-mi place să beau din sticlă.

ANA Suntem la masă.

MĂTUȘOIU Are dreptate.

GRECEANU Cine are dreptate?!

MĂTUȘOIU Ea, ce mai întrebi?!

(Greceanu toarnă în paharele celorlalți, el păstrându-și sticla în față.)

ANA ...Tu nu bei?

GRECEANU Ba da. *(Duce sticla la gură și bea.)*

ANA Nu putem trăi și noi ca oamenii?!

GRECEANU De când avem paharele, am băut de trei ori din ele! În rest, beau din sticlă! Și tu la fel! Și de mâncat, mâncăm din cratiță! Și nu știu de ce trebuie azi să facem altfel!

ANA ...Lasă-mă să mănânc în liniște! Și pe oamenii ăștia la fel ! Dacă nu ești în stare, ridică-te de la masă!

(Acum și Comănescu – singurul, de altfel, care a mâncat cu poftă – a renunțat să mănânce. Toți trei îl privesc pe Greceanu care, dintr-o clipă în alta, avem impresia că va arunca totul de pe masă. Se scurg așa câteva momente. Apoi Greceanu își revine, îl simțim destinzându-se, la început un zâmbet, pentru ca imediat după asta să izbucnească în râs.)

GRECEANU Grozav îmi place când îmi vorbești așa! Grozav îmi place... Simt și eu că, într-adevăr, se ocupă cineva de mine. Sper că „musafirul” nostru va trece cu vederea peste aceste mici intimități... *(Comănescu râde gros.)* Nu-i seamănă leit lui Garry Cooper, dar e totuși un musafir!

MĂTUȘOIU *(Lui Ana)* Iar îl apucă...

GRECEANU *(Își umple paharul cu bere și închină în fața celor trei. Se ridică, vine la Ana îi sărută mâna, pe Mătușoiu și pe Comănescu îi sărută zgomotos pe frunte)* În sănătatea dumneavoastră! *(Bea doar el și Comănescu.)* Apropo, Ana, povestește-i tu lui dom' profesor, dacă tot ești atât de drăguță, de întâlnirea ta cu Garry Cooper. *(Se întoarce repede spre Comănescu.)* Știi cine-a fost Garry Cooper, nu? *(Nu așteaptă răspunsul, revine la Ana.)* Ana, vrei, te rog, frumos-mumos...

ANA Nu !

GRECEANU Aoleu, da' de ce nu?!

ANA Încetează!

GRECEANU De ce? E doar un lucru de care oricând ne amintim cu plăcere! A fost doar singura dată când am avut și noi „contact“ cu lumea bună, nu? ... Vrei, poate, să te ajut eu?!... Hai, să-încercăm împreună... Erai, deci, alături, în camera ta...

(Mătușoiu se ridică de plecare.)

GRECEANU Ce faci, un' te duci ? !

MĂTUȘOIU ... N-ai liniște! Nu vrei să dai oamenilor pace!

GRECEANU Țștia suntem! Asta-i viața noastră, Mătușoiule!

MĂTUȘOIU Măi, măi...

GRECEANU Dacă n-avem curajul s-o privim în față, n-o să putem trăi niciodată altfel!

MĂTUȘOIU „Țștia suntem, asta-i viața noastră“ *(Îl imită.)* Cum le știi tu pe toate și ce frumos ști tu să vorbești...

GRECEANU Îți faci numărul?!

MĂTUȘOIU Pe toate și pentru toți: așa le știi tu! Un lucru însă mai ai să-l afli și de la mine: ești prost! Ești un mare prost, băiete, și-mi pare tare rău că tocmai eu trebuie să ți-o spun!

GRECEANU Ești beat!

MĂTUȘOIU Și dacă tot ești tu așa de-nțelept, ajută-mă și pe mine să pricep un lucru, care de frică și nu-mi intră-n cap... Vrei?! Hai, te rog eu frumos ... Hai, nea Dinule !

GRECEANU Vorbește !

MĂTUȘOIU *(Semn spre Comănescu)* Ce-ai nevoie de hotu' asta-n casă?! De ce l-ai adus?! Ce-aștepți să-ți rezolvi cu el?!... De trei zile, fără voia mea, aud de dincolo cum urlă, cum te dai de ceasu' morții să-l convingi că-i un ticălos și că ți-a distrus viața!! Și?... Dacă ai să-l

convingi și-o să spună: „da, așa e“, o să-ți fie mai bine?! Îți mai poate da el ceva din tot ce-ai pierdut?!... Aud?!... Băiete, Dinule, n-am alți oameni pe care să-i iubesc ca pe Ana și pe tine... Ascultă un om care-a trecut prin multe: azvârlă-l afară și împacă-te cu viața! Dacă vrei să trăiești, împacă-te cu viața, că ea merge oricum-nainte și habar n-are că undeva, la „mansardă“, a mai rămas și-un „nedreptățit“! Prinde trenu', omule, cât mai poți s-o duci!

COMĂNESCU

Sau cu alte cuvinte: „problemele socialului nu se rezolvă la nivelul individului, ci al societății!“ (*Vine spre Mătușoiu cu mâna întinsă.*)
Domnule, nu m-așteptam să aud din gura dumitale o asemenea judecată!

MĂTUȘOIU

Du-te dracu' de jigodie!... (*Îi întoarce spatele.*)

GRECEANU

(*După o foarte lungă pauză*) ...Lucrurile se întâmplau în urmă cu câțiva ani, nu avusese încă norocul să dea peste mine. Era în camera ei. (*Semn spre camera vecină.*)

(*Mătușoiu iese trântind ușa.*)

GRECEANU

O cămăruță aproape jumătate din asta; înghesuite acolo un pat, un dulap, un scaun, o măsuță. Se înserase. Ana Cleja, bolnavă, zăcea în pat într-o stare nu tocmai de invidiat...

ANA

Te mai poți opri.

GRECEANU

Un abces îi prinsese toată fața, jurai că-i umflată cu pompa, cu grămada de cârpe înfășurate în juru' capului. Și atunci a bătut la ușă EL! I-auzit pașii răsunând pe culoar, apropiindu-se, imediat după asta o bătaie în ușă. N-a răspuns: n-avea cine s-o caute, n-avea pe cine să aștepte. Dar EL, simțind pe cineva înăuntru, a bătut din nou. Mai insistent, mai *irezistibil*. Și Ana Cleja a deschis! Nu larg, nu suficient ca să te crezi invitat să intri, dar oricum destul ca ea să-l poată vedea... Ei, și acolo, în fața ușii ei! într-un costum impecabil, cu o mână în buzunar, cu un zâmbet subțire desenat în colțul gurii, sprijinit de perete, și totuși așteptând-o – așteptând-o pe ea ! – acolo pe cine crezi că a văzut ? !

COMĂNESCU

(*Râsul lui chițăit*) Garry Cooper!

GRECEANU

De unde știi?! Au scris și-n ziare?!

ANA

Lasă-mă pe mine! Dacă chiar asta vrei, măcar să știu că ți-am făcut eu plăcerea... E vorba de un bărbat ai cărui părinți au plecat de zeci de ani din țară, și care venise acum să cunoască locurile despre care auzise atâtea în casă...

GRECEANU Tipul era un fel de nepot al „Unchiului Sam“...
ANA Înainte de a ajunge la București s-a oprit la Cluj, să-și vadă niște rude. În casa lor a cunoscut-o pe maică-mea, care mi-a trimis prin el un pachet... I-am explicat că nu-l pot primi și a rămas să revină a doua zi, la trei...
GRECEANU Atenție ! Începe partea frumoasă...

(Pe măsură ce Ana își continuă povestirea, Greceanu este tot mai prins de o indispoziție, de o tristețe evidentă. Va interveni și mai departe, din ce în ce mai puțin amuzat.)

ANA Am luat tot felul de pilule...
GRECEANU Toate buruienile, toate porcăriile existente-n lume a băgat în ea!
ANA Aveam atunci vecină o femeie mai în vârstă: ea mi-a pregătit un leac...
GRECEANU O noapte întreagă a doftoricit-o...
ANA A doua zi spre prânz abcesul începuse să cedeze. Am aranjat prin cameră: am măturat, am șters praful, vecina mi-a adus un buchet mare de flori și mi-a împrumutat o vază. Apoi am început să aștept... Trecuse de cincisprezece când eram sigură că nu mai vine, și când, chiar dacă aș fi vrut, tot nu-l mai puteam aștepta: nu pusesem nimic în gură de două zile și mi se făcuse rău de foame. Înainte de a pleca m-am gândit să-i las un bilet; apoi am renunțat, nu avea nici un rost. Când am ieșit din bloc, l-am văzut coborând din mașină.
GRECEANU Una din grozăviile alea, care abia încap p-o stradă ! (*Umple un pahar cu bere și îl dă Anei, care bea atât cât să-și umezească gura uscată.*)
ANA M-a rugat să-l iert că a întârziat... nu mai știu ce mi-a explicat... Mi-a sărutat mâna, nu mi-a păstrat mâna în mâna lui, și zâmbea și m-a întrebat cum am reușit să mă descurc atât de bine: seara arătam într-adevăr îngrozitor.
COMĂNESCU Te văzuse, al dracu'!
ANA M-a condus la mașină, și mi-a deschis portiera, și după ce-am intrat a închis-o tot el...
COMĂNESCU (*Lui Greceanu*) Îi era frică să nu i-o trântescă!
ANA (*În același timp cu el, fără să se mai oprească*) Mi-a spus că i-ar face plăcere să viziteze Muzeul de Artă, dar asta, bine înțeles, dacă și eu aș fi de acord...
GRECEANU Era un „intelectual“! (*Comănescu se strâmbă.*)

ANA Întârzia aproape o oră în fiecare sală, în cele din urmă i-am propus să-l aștept pe o banchetă și el să-și continue vizita: aveam amețeli, mă durea capul, nu mai puteam face un pas. Când i-am explicat despre ce e vorba, m-a luat de braț și, fără să spună un cuvânt, m-a dus la un local prin fața căruia trecusem până atunci de foarte multe ori.

COMĂNESCU *(Semn din cap spre Greceanu: „Care?”)*...

ANA Am fost la concert. La teatru. La operă. Seara mâncam în oraș, după care, pe străzile aproape pustii, ne continuam plimbarea...

GRECEANU Devenise o doamnă. „O doamnă“! Imaginează-ți cam ce s-a întâmplat cu fata asta care, peste noapte, s-a trezit tratată ca cea mai grozavă vedetă de cinema!

ANA A stat câteva zile. Nu mi-a cerut nimic, n-a făcut un gest și n-a spus un cuvânt care să mă jignească. Într-o seara mi-a spus că a doua zi dimineață pleacă. Se ducea la Brașov. A doua zi dimineață am plecat cu el. Până la sosirea trenului cu care urma să mă întorc, mai aveam o oră. Ne-am așezat la o masă în restaurantul gării și am băut o cafea. Cât timp am stat acolo n-am mai schimbat un cuvânt... M-am întors acasă. N-am putut să închid ochii toată noaptea. Dimineață aveam febră. A ținut trei zile... Apoi totul a fost din nou ca înainte.

COMĂNESCU ...Asta-i tot?!

GRECEANU *(Aprobă din cap)*...

ANA Am omis ceva din ce voiai să auzi?

GRECEANU ...Nu.

ANA Ți-am mai spus însă atunci, când ți-am povestit, că niciodată n-aș vrea să mai ajung într-o situație ca asta. Și că aș fi fericită s-o pot uita...

GRECEANU ...E adevărat, Ana. Mi-ai spus.

ANA ...Nu te întreb de ce ai făcut-o. Pentru că știu că nu am să înțeleg. Nu te mai înțeleg, Dinu... Nu te judec, n-am dreptul, dar... Eu vreau să trăiesc.

GRECEANU ... Și eu vreau același lucru.

ANA *(Neagă involuntar din cap)* ...Sau altfel decât ceilalți oameni. Și asta înseamnă singur. Singur nu se poate trăi...

GRECEANU Noi suntem „doi“.

ANA ...Așa am vrut să cred.

GRECEANU Așa suntem!

ANA Într-o luptă pentru care eu nu sunt pregătită! În care nu cred! Eu nu mă simt în stare să judec o lume întreagă, să mă pun de-a curmezișul ei, doar... Nea Paul spunea...

GRECEANU Am auzit ce-a spus!

ANA Avea dreptate! El avea dreptate: viața merge înainte pentru milioane și milioane de oameni! Și tu trebuie să mergi odată cu ei! Altfel trec pe lângă tine, sau te calcă în picioare, sau te dau la fund – și ei merg mai departe!

GRECEANU Cu ce preț, Ana?! Cu ce preț?!!

ANA Cu prețul vieții!!

GRECEANU E tot ce-avem!!

ANA ...E tot ce ni se cere.

GRECEANU ...Și dacă nu vreau?... Dacă nu pot?! Dacă nu mai pot?!!!

ANA ...Are să-ți fie din ce în ce mai greu, Dinu.

(Îl sărută pe obraz. Iese.)

GRECEANU ...Ana!!!

COMĂNESCUCu ce se ocupă fata asta?... Ce face?

GRECEANU ...Vinde flori într-un magazin lângă gară.

COMĂNESCU ...Ciudată... Foarte ciudată... Iartă-mă că ți-o spun, dar nu cred că-i femeia care-ți trebuie...

GRECEANU ...Suntem căsătoriți de doi ani...

COMĂNESCU "Cleja"?!...

GRECEANU Și-a păstrat numele ...Nu purtăm verighetă; camera de alături a rămas a ei... Pentru toată lumea suntem doi străini... Când am întâlnit-o, i-am spus cine sunt, i-am spus de unde vin. Și mai târziu ea a fost cea care mi-a zis că are nevoie de mine... Un an de zile a încercat să mă convingă de lucrul ăsta... Un an de zile am încercat să-i explic ce-ar deveni viața ei alături de mine. Până la urmă am acceptat... Nu pentru că aș fi ajuns să gândesc altfel, ci doar pentru că am crezut că și frica e un obstacol peste care se poate trece... Pentru că, de fapt, despre asta era vorba: mi-era frică... O frică cumplită s-a cuibărit în mine...

COMĂNESCU Frică de ce?!

GRECEANUAm ieșit de la Sfat, soț și soție de cinci minute, eram singuri, Ana m-a luat de mână și mi-a mulțumit și mi-a spus: ...„Dinu, aș vrea să aud de la tine o vorbă frumoasă“... „Spune-mi un cuvânt frumos, Dinu. Spune-mi că te bucuri“ ... „Un singur cuvânt“ ... I-am întors

spatele; și-am plecat; și am lăsat-o în mijlocul străzii cu un buchet de flori în brațe... Și oamenii treceau pe lângă mine; și mă priveau, și întorceau capul și pentru nimic în lume nu înțelegeau ce se întâmplă cu individul care umbla în neștire... plângând.

(Se aud din nou exercițiile viorii.)

COMĂNESCU Ești prea sensibil: nu e bine. Ce-i prea mult strică!... ..Ei, ce-i cu tine, ce-ai căzut așa?! Ai ceva tărie în casă ?

(Se duce și caută în spatele perdelei ; aduce o sticlă de vodcă și două pahare ; toarnă; un pahar îi dă în mână lui Greceanu, celălalt îl oprește.)

COMĂNESCU O să-ți faci bine. *(Bea; Greceanu pune paharul de-o parte, fără să se fi atins de el.)*

GRECEANU ...De ce ești singur? De ce nu te-ai însurat?

COMĂNESCU ... Am avut și eu ceea ce se cheamă o "logodnică"...

GRECEANU ...Și? ...Praful?

COMĂNESCU Eram colegi de facultate. Într-o ședință UTC, eu eram în prezidiu, s-a sculat unu' și a întrebat cum de tolerăm în organizația noastră fata unui popă, taică-su trecuse în tinerețe printr-o mănăstire, care mai are-n plus și concepții cosmopolite: își tăiasse cozile și se tunsese cu breton. A mai sărit una și a propus să o discutăm acolo, pe loc. Și atunci m-am sculat și i-am aruncat verigheta în obraz, și am declarat că eu mă desolidarizez de ea, că din clipa aia nu mai am nimic cu exponenta unei clase retrograde.

GRECEANU ...Îți bați joc de mine!

COMĂNESCU Nu mă crezi?

GRECEANU ... Ba da... Ai dreptate... Azi ai proceda la fel...

COMĂNESCU Trăim alte timpuri, alte rosturi! Eu le cunosc și ne vor ajuta să răzbim. Ești membru de partid?

GRECEANU Nu.

COMĂNESCU Foarte rău, ai să intri. Reabilitat ești?

GRECEANU ...Nu.

COMĂNESCU Îți fac eu cererea! Te-am urmărit cu atenție: deștept, ambițios, cinstit. Ai fost sacrificat, acum e timpul să ți se dea ce ți se cuvine ! Eu am să te conduc, am să-ți spun cum și ce trebuie să faci! *(Tot mai surescitat; se duce și deschide brusc ușa, ca să verifice dacă nu ascultă cineva.)* Am relații! *(Greceanu începe să râdă.)* Nu râde,

oameni tari care nu mă pot refuza: e primul lucru pe care trebuie să ți-l asigur! Am să reiau legătura cu ei, am să le prezint cazul tău: nu vor rămâne indiferenți... De ce râzi ? !

GRECEANU
COMĂNESCU

Ești nebun... Chiar ești nebun!
(Rânjește) Da, da, așa au crezut mulți! O să vadă ei acum! Când tu ai să afli adevărul despre mine...

GRECEANU
COMĂNESCU
GRECEANU

(Fără drept de replică) Nu mă interesează!
Nu te grăbi: te fac om!
După câțiva ani ai ajuns directorul adjunct al școlii. Și după alți câțiva, te-ai fi instalat comod în biroul directorului. La un anumit interval și-ar fi amintit de dumneata și te-ar mai fi săltat o treaptă, două. Între timp ai avut însă idioata inspirație să uiți unde te afli și să începi să te încui cu elevele în birou. Una a rezistat farmecelor dumitale...

COMĂNESCU
GRECEANU

A fost o înscenare! Eram nevinovat!
...și ai încercat să fi atât de convingător, c-a fost nevoie de intervenția doctorului. În alte cazuri, pentru o asemenea performanță, respectivul ar fi dat de dracu'. Dar dumneata aveai „merite“ și ai fost doar destituit și mutat la altă școală!

COMĂNESCU
GRECEANU

(Hohotind) Eram bolnav!
Nu. Boala a venit mai târziu. Și au încercat să întrateze în cele două internări pentru dezalcoolizare.

(Vioara se aude mult mai tare, tot mai strident, cel care cântă se încurcă și o ia mereu de la capăt.)

COMĂNESCU
GRECEANU

Eram singur! Mi-au întors toți spatele!
Când n-a mai fost nimic de făcut, în așteptarea unor zile mai bune, te-au pensionat medical un an. Și apoi încă unul. Și încă unul...

COMĂNESCU

(Aruncă paharul cu vodcă) N-am mai luat un strop în gură! ...Un strop!

GRECEANU

Acum trăiești ca un om cumsecade, într-un orășel în care nu te știe nimeni. Țsta e „adevărul“ pe care vrei să mi-l oferi?

COMĂNESCU
GRECEANU

Am să te ajut! Am să fac pentru tine ce nici frate să-ți fi fost...
Vrei să te strâng la piept? Să-ți șterg și lacrimile?

COMĂNESCU
GRECEANU

Puțină înțelegere e tot ce-ți cer!
Vrei să uităm tot? S-o luăm împreună de la capăt? Să ne facem o „situație“?!

COMĂNESCU

Nu mă judeca! Iartă-mă și-ți dau tot ce vrei!

GRECEANU leși!!
COMĂNESCU Unde să mă duc?!! N-am pe nimeni!! Ești singurul om...
GRECEANU Afară!! Afară!!!

(Se repede la Comănescu, îl apucă de umăr și îl împinge pe ușă afară; iese odată cu el; de pe culoar se aud hohotele lui Comănescu: „Lasă-mă să rămân!... Lasă-mă lângă tine!... Lasă-mă!”.

Greceanu revine în cameră. E într-o stare de maximă surescitare; vioara se aude tot mai strident.)

GRECEANU Tăcere!!!

(Sare imediat pe pat și se apleacă mult peste fereastră: „Tăcere!!” Sunetul devine parcă și mai insistent. Se întoarce spre cameră, caută ceva, descoperă lada plină cu sticle goale de bere. Se repede la ea, îngână în neștire „Tăcere”, o ridică dintr-o mișcare și vine cu ea la fereastră. Țipă încă o dată ”Tăcere!”; ridică lada și o aruncă pe fereastră: o auzim făcându-se praf în curtea interioară a blocului. Greceanu rămâne aplecat peste fereastră, cu capul ascuns în brațe, cu tot corpul scuturat de hohote de plâns.)

CORTINA